

**การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง :
กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง หมู่ 9 ตำบลบ้านโพธิ์
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา**

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

อุไรวรรณ กอบัวกลาง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
 กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง หมู่ 9 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง
 จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.พัฒนา กิตติอาษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านบ้านลองตอง หมู่ 9 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 3 ธันวาคม 2544 ถึงวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2545 เป็นระยะเวลา 9 เดือน ผู้วิจัยได้นำการความคิดเชิงระบบ ที่เรียกว่า ชิฟฟ์โมเดล มาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลโครงการ จากการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ผู้วิจัยพบว่ากองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองมีความเข้มแข็งมากเพราะสมาชิกทุกคนมีความสามัคคีกันในการเข้าร่วมกองทุนโดยเฉพาะการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในการจัดประชุมทุกครั้งสมาชิกเข้าร่วมมากกว่า 90% ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด โครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองมีประสิทธิภาพเนื่องจากสมาชิกมีอาชีพ มีรายได้ มีเงินทุนหมุนเวียน และสมาชิกสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ดีขึ้นเป็นลำดับ สุดท้ายผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่ากองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองควรมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยให้การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไปในอนาคต

สาขาวิชาเทคโนโลยีและการจัดการ
 ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.อุไรวรรณ กอบัวกลาง.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย

อาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ ดร.พัฒนา กิตติอาษา อาจารย์ สุริยา สมุทรคุปต์ และอาจารย์คารณิ จำเริญ จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี คำแนะนำที่อาจารย์ได้วิพากษ์วิจารณ์และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ระหว่างที่ทำวิจัยได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างดีทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

กลุ่มบุคคลที่มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ที่ต้องขอกล่าวขอบพระคุณ ได้แก่ ผู้ใหญ่ บ้านบ้านลองตอง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองทุกท่าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองทุกท่าน กำนัน ประธาน อบต. บ้านโพธิ์ อนามัยประจำตำบลบ้านโพธิ์ พัฒนาการประจำตำบลบ้านโพธิ์ ชาวบ้านบ้านลองตองทุกท่าน ที่ช่วยอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล ถ้าหากข้อมูลที่ได้คลาดเคลื่อนจากความเข้าใจผิดผู้วิจัยก็ขออภัยได้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณเพื่อนๆที่ให้คำปรึกษาในการทำวิจัยและขอขอบคุณ คุณริสา ไปร้งสัน เทียะให้ความอนุเคราะห์เครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดทำวิจัยฉบับนี้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำหรับข้อเสนอแนะ ข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ ของผู้อ่านทุกท่าน จะมีส่วนช่วยในการพัฒนางานวิจัยครั้งนี้

สิงหาคม 2545

อุไรวรรณ กอบัวกลาง

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักตามสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ดร.พัฒนา กิตติอาษา)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์สุริยา สมุทรอุปดี)

.....
(อาจารย์เทพทวี ไชควสิน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการ

.....
(รศ. ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

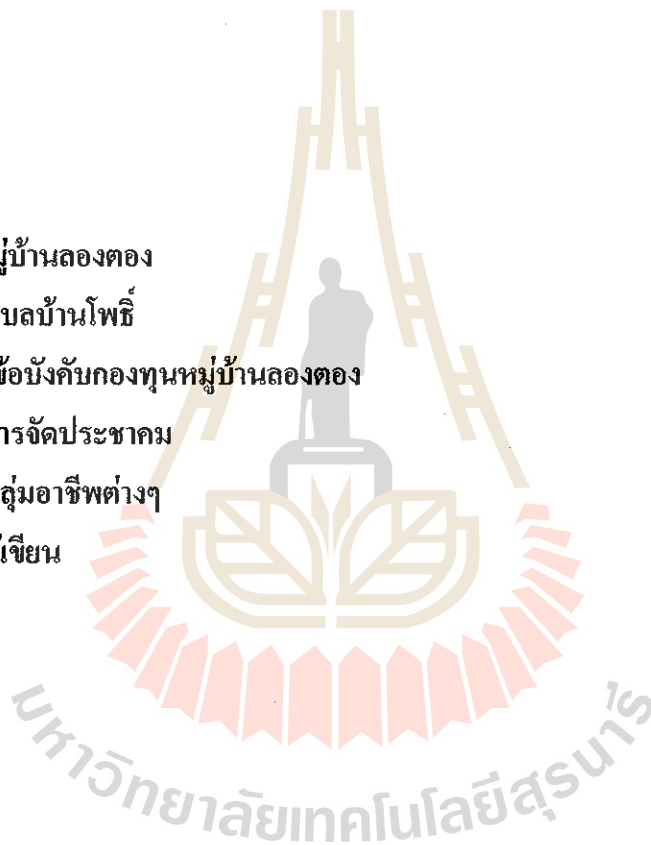
วันที่ 13 ต.ค. 2545
วันที่... เดือน พ.ศ.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
หน้าอนุมัติ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภูมิและสารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
กรอบแนวคิดและทฤษฎี	2
วิธีดำเนินการ	4
ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	5
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารกองทุนหมู่บ้านของทางราชการ	6
เอกสารที่ได้จัดทำขึ้นโดยเฉพาะของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง	7
ข่าวบทความที่สำคัญเกี่ยวกับกองทุนที่นำเสนอโดยสื่อมวลชน	9
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	11
วิธีการประเมินโครงการ	11
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	12
ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ	13
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	18
วิธีการเก็บข้อมูล	18
การวิเคราะห์ข้อมูล	19

บทที่ 4 ผลการติดตามและประเมินโครงการ	20
ผลการประเมินบริบทชุมชน (หน่วยระบบ C)	20
ผลการประเมินกองทุนหมู่บ้านโดยภาพรวม (หน่วยระบบ A)	32
ผลการประเมินผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B)	40
สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	41
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	44
สรุป	44
อภิปรายผล	47
ข้อเสนอแนะ	48
บรรณานุกรม	50
ภาคผนวก ก แผนที่หมู่บ้านลองตอง	52
ภาคผนวก ข แผนที่ตำบลบ้านโพธิ์	53
ภาคผนวก ค ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านลองตอง	54
ภาคผนวก ง รูปภาพการจัดประชาคม	61
ภาคผนวก จ รูปภาพกลุ่มอาชีพต่างๆ	62
ภาคผนวก ฉ ประวัติผู้เขียน	66

สารบัญแผนภูมิและสารบัญตาราง

	หน้า
แผนภูมิที่ 1ชีพพีโมเดล	3
ตารางที่ 4.1 โครงสร้างประชากร	21
ตารางที่ 4.2 รายได้ของประชาชน	26
ตารางที่ 4.3 ประเพณี	28
ตารางที่ 4.4 ตัวชี้วัดบริบทชุมชนกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม	34
ตารางที่ 4.5 ตัวชี้วัดบริบทชุมชนกลุ่มอาชีพค้าขาย	36
ตารางที่ 4.6 ตัวชี้วัดบริบทชุมชนกลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์	37
ตารางที่ 4.7 ตัวชี้วัดบริบทชุมชนกลุ่มอาชีพช่าง	38
ตารางที่ 4.8 สรุปกลุ่มอาชีพ	39
ตารางที่ 4.9 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า	40
ตารางที่ 5.1 สถานะทางการเงินกองทุน(เดือนแรก)	45
ตารางที่ 5.2 สถานะทางการเงินกองทุน(6 เดือน)	46
ตารางที่ 5.3 สถานะทางการเงินกองทุน(สิงหาคม)	46

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือ การไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน สำนักงานคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. (2544) “...โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง...” สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

หมู่บ้านบ้านลองตอง หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุนพร้อมกับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว เพื่อที่จะให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงสมควรที่จะมีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ผู้ทำสารนิพนธ์ในฐานะที่เป็นนักศึกษาบัณฑิตกองทุนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านลองตองนี้มาระยะหนึ่งแล้ว จึงขอขอบในการประเมินและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ (Substantive Report) ฉบับนี้

กรณีของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองผู้วิจัยเป็นบัณฑิตกองทุนได้เริ่มปฏิบัติงานเมื่อเดือน ธันวาคม 2544 ถึงกันยายน พ.ศ. 2545 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน ผู้วิจัยต้องจัดทำรายงานประเมินโครงการในรูปแบบสารนิพนธ์

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านบ้านลองตองในประเด็นต่อไปนี้

2.1.1 หมู่บ้านบ้านลองตองมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ สวัสดิการของสมาชิก

2.1.2 หมู่บ้านบ้านลองต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.3 หมู่บ้านบ้านลองต้องมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเองและมีการสร้างเสริมธุรกิจแบบพอเพียง

2.1.4 เสริมธุรกิจของหมู่บ้านบ้านลองต้องได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

2.1.5 ประชาชนในหมู่บ้านบ้านลองต้องมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเสริมธุรกิจ

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตาม

2.3 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และการเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล

2.4 เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านบ้านลอง และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ

3. กรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการ

กรอบแนวความคิดทางทฤษฎีของผู้วิจัยในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองต้อง ผู้วิจัยเลือกใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบ ที่เรียกว่า “ชีฟฟ์โมเดล” ตามที่ได้กำหนดไว้ในชุด วิชาการเรียนรู้ด้วยตนเองชุดวิชาสารนิพนธ์ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมิน โครงการ รายละเอียดกรอบแนวคิดทางทฤษฎีดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการ ประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้านได้ดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายเฉพาะของ CIPP

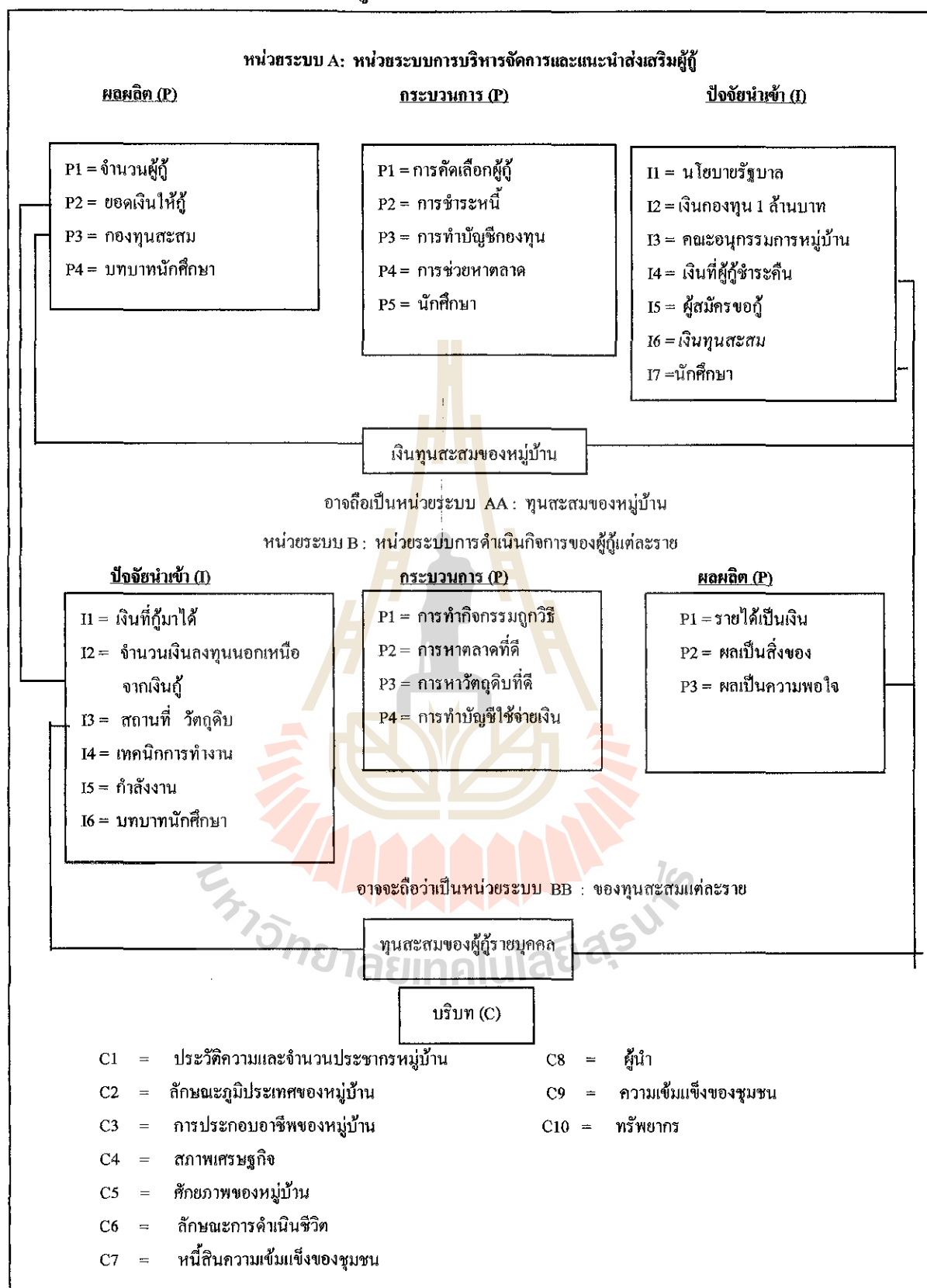
C (Context) คือ ที่เกี่ยวข้องกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับประเทศ และบริบททางเศรษฐกิจของ หมู่บ้านบ้านลองต้องตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา ประกอบไปด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร ลักษณะภูมิประเทศลักษณะการประกอบอาชีพ สถานะเศรษฐกิจปัจจุบันศักยภาพของหมู่บ้าน ลักษณะการดำเนินชีวิต ภาวะการเป็นหนี้สิน ผู้นำ ของชุมชน ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน เป็นต้น

I (Input) คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบในที่นี้หมายถึงเงินกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับจัดสรรตามนโยบายของรัฐบาลจำนวน1 ล้านบาท คณะกรรมการหมู่บ้านที่ได้เลือกตั้งขึ้น เงินที่ผู้กู้ ชำระคืน เงินกองทุนสะสม และอื่น ๆ

P (Process) คือ กระบวนการของหน่วยระบบในที่นี้หมายถึง กระบวนการของหน่วย ระบบในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองต้องครั้งนี้จะพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้ การคัดเลือกผู้กู้ การรับชำระหนี้ การทำบัญชี และกิจกรรมอื่น ๆ

P (Product) คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ ในประเมินโครงการครั้งนี้ปัจจัยผลผลิต ของหน่วยระบบประกอบด้วย จำนวนผู้ได้กู้ ยอดเงินให้กู้ กองทุนสะสม และอื่น ๆ

แผนภูมิ 1.1 ซิฟพ์โมเดล

ที่มา : ปรับปรุงมาจากชุดวิชาสารนิพนธ์ (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา 2545 :21)

และชุดวิชา การประเมินโครงการ (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา 2545:49)

แผนภูมิข้างบนนี้แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ในรูปแบบของ ซิฟฟ์โมเดล ดังคำอธิบายต่อไปนี้

3.2 CIPP ประกอบไปด้วย 2 ส่วนย่อย คือ

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วงคือหน่วยระบบ AA ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล เงิน 1 ล้านบาท คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเงินที่ผู้กู้ชำระคืน และอื่น ๆ เช่น นักศึกษากองทุนหมู่บ้าน ทุนสะสมของหมู่บ้าน กระบวนการของหน่วยระบบ A ได้แก่ การคัดเลือกผู้กู้ การแนะนำวิธีทำธุรกิจ การรับชำระหนี้ การทำบัญชี การช่วยหาตลาด กิจกรรมอื่นๆ เช่น บทบาทของนักศึกษาผลผลิตของหน่วยระบบ A จำนวนผู้ได้กู้ ยอดเงินให้กู้ กองทุนสะสม ชื่อเสียงของชุมชน อื่น ๆ เช่น นักศึกษาผ่านงาน

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละราย มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ เงินที่ผู้กู้ได้มา เงินอื่นๆ กองทุนสะสม สถานที่/วัตถุดิบ เทคนิควิธีทำงานและอื่นๆเช่น นักศึกษาผ่านงาน กระบวนการของหน่วยระบบ B ได้แก่ กระทำกิจกรรมธุรกิจ การหาตลาดที่ดี การหาวัตถุดิบที่ดี การทำบัญชี การวิเคราะห์ประเมิน กิจกรรมอื่นๆ ผลผลิตของหน่วยระบบ B ได้แก่ รายได้เป็นเงิน ผลเป็นสิ่งที่ของ ผลเป็นชื่อเสียง ผลเป็นความพอใจ อื่นๆเช่นนักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ ระบบ B หน่วยระบบยกกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้ แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่างตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

4. วิธีดำเนินการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านลองตอง มีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมาย นโยบาย วัตถุประสงค์ และกฎระเบียบต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาข้อมูลจากระเบียบของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ระเบียนสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง บริบทชุมชนกระบวนการดำเนินงาน สถานการณ์ปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองซึ่งผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานอยู่

ขั้นที่ 3 ใช้ซิฟฟ์โมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการแล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำเป็นหมวดหมู่ดังนี้ พื้นฐานของ หมู่บ้านข้อมูลกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง เอกสารของทางราชการและ ข้อมูลเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ผู้วิจัยจะยึดเอาหลักการวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการประเมินเป็นหลักและปัจจัยต่างๆ ใน CIPP MODEL เป็นหลักโดยยึดปัจจัยชีวิต ใน CIPP MODEL โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ จัดทำให้เป็นระบบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อความเข้าใจ และทำการสรุปข้อมูล

ขั้นที่ 6 นำเสนอผลการศึกษาศาสนาพนธ์เล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อทั้งหมด 5 บทได้แก่

บทที่ 1 บทนำ นำเสนอเกี่ยวกับ หลักการและเหตุผลวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ กรอบความคิดทางทฤษฎี วิธีดำเนินการ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

บทที่ 2 การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำเสนอเกี่ยวกับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544) ระเบียบกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง (2544) ข่าวนิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์จากสื่อมวลชน

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ นำเสนอเกี่ยวกับ วิธีการประเมินโครงการ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมิน วิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ติดตามการประเมินโครงการ นำเสนอเกี่ยวกับผลการประเมินบริบทชุมชน ผลการประเมินกองทุนโดยภาพรวม ผลการประเมินผู้รู้ แต่ละราย สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ นำเสนอเกี่ยวกับ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษานี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง
2. ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง
3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน
4. ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาในบทที่ 2 ผู้วิจัยจะนำเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ผู้วิจัยได้แบ่งเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. เอกสารเกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทางราชการ 2. เอกสารกองทุนหมู่บ้านบ้านสองตองจัดทำขึ้นโดยเฉพาะ 3. บทความและข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านที่นำเสนอโดยสื่อมวลชน

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของทางราชการ

นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน. (2544) ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายหลักการ ดังนี้ นโยบายกองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายที่เร่งด่วนของรัฐบาลเป็นเงินทุน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลจัดสรรให้ชาวบ้านเพื่อนำมาพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน วัตถุประสงค์สำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนและ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย สร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน และส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน เสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีศักยภาพของตนเองและมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ

ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน. (2544) นำเสนอเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านดังต่อไปนี้ ระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน นั้นแบ่งออกเป็น 2 หมวดหมวดที่ 1 คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะมีการคัดเลือกจากหลายหน่วยงานการปฏิบัติหน้าที่นั้น กรรมการไม่เกิน 10 คน ซึ่งมีการปฏิบัติหน้าที่วาระ 2 ปี หรือเราอาจแต่งตั้งได้อีกเมื่อครบวาระ คณะกรรมการมีหน้าที่ คือ กำหนดนโยบาย การจัดตั้งแนวทางการบริหารกองทุน จัดหาเงินทุน จัดสรรให้แก่กองทุน ออกระเบียบ ขอบบังคับ และออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค รวมทั้งฐานะทางการเงินของกองทุนหมวดที่ 2 คือ สำนักงานคณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ประชา

สัมพันธวิธีแจ้ง และฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ปรีกษาหรือเกี่ยวกับกองทุนราย งานผลการปฏิบัติงานประจำปี

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน. (2544) นำเสนอเกี่ยวกับแบบติดตามสังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านดังนี้ การคัดเลือกคณะกรรมการจะพิจารณาจากเป็นผู้ที่มีภูมิ ลำเนาในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 2 ปี เป็นผู้มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ และปฏิบัติตัวตามหลักศาสนา มีความ รับผิดชอบ เสียสละ ไม่ติดการพนัน ไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน ไม่เคย ได้รับโทษจำคุกหรือ ไม่เคยถูกไล่ออกจากราชการ

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของหมู่บ้าน

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน. (2544) ได้นำเสนอเกี่ยวกับแบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความ เป็นจริงอย่างเช่น ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน การเตรียมความ พร้อมของหมู่บ้าน ทุนการดำเนินงานของหมู่บ้าน และแนวคิดในการจัดการบริหารกองทุนของหมู่บ้านเมื่อได้รับการสนับสนุนจากรัฐเป็นวงเงิน 1 ล้านบาท

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน. (2544) ได้นำเสนอเกี่ยวกับ การพิจารณาเงินกู้ สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้กล่าวถึง การพิจารณาเงินกู้โดยพิจารณาจาก วัตถุประสงค์ของสมาชิกผู้กู้ว่าสมาชิกต้องการขอเงินมาประกอบอาชีพอะไร สมาชิก 1 ท่าน มีสิทธิกู้ได้ไม่เกิน 20,000 บาท แต่ถ้าสมาชิกบางท่านต้องการกู้เงิน 50,000 บาท คณะกรรมการต้อง พิจารณาอย่างละเอียด ส่วนเงินฉุกเฉินจะพิจารณาตามความเหมาะสมถ้าสมาชิกท่านใด ได้รับอนุมัติ สามารถเปิดบัญชีและเซ็นสัญญาได้ ส่วนการกำหนดระยะเวลาการชำระคืนนั้น ดูตามความเหมาะสมแต่ไม่เกิน 1 ปี หลังจากทำสัญญา

2.ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง. (2544) นำเสนอเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับกอง ทุนหมู่บ้านดังนี้ กองทุนตั้งอยู่เลขที่ 126 หมู่ 9 วัตถุประสงค์ของกองทุนก็เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านที่ ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ การสมัครเป็นสมาชิกกองทุนต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการสมัคร เป็นสมาชิก การขอกู้เงินต้องยื่นคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการขอกู้ ให้ละเอียดสมาชิก 1 ท่าน มีสิทธิกู้ได้ในวงเงิน 20,000 บาท การทำสัญญาเงินกู้ต้องมีผู้ค้ำประกัน คือสมาชิกกองทุน 2 ท่าน และคนในครอบครัว 1 ท่าน การชำระเงินกู้ของกองทุนบ้านลองตองนั้น แบ่งเป็น 2 งวดๆละ 6 เดือนคิดดอกเบี้ยร้อยละ 0.50ต่อปี ผู้กู้ท่านใดผิดนัดชำระหนี้ต้องพิจารณาโทษ

อุไรวรรณ กอบัวกลาง (2545) รายงานการศึกษาศักยภาพชุมชน ได้นำเสนอเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองดังนี้ กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองได้จัดตั้งวันที่ 9 กรกฎาคม 2544 ได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด 15 คน คณะกรรมการกองทุนและชาวบ้านได้ร่วมกันจัดระเบียบข้อบังคับของกองทุน กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองได้รับโอนเงินวันที่ 14 พฤศจิกายน 2544 สมาชิก 1 คนมีสิทธิกู้ได้ไม่เกิน 20000 บาท หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ อาชีพที่ทำมาหากินในปัจจุบันไม่ขาดคุณสมบัติการเป็นสมาชิก มีผู้ค้ำประกันมีเงินออมหรือเงินหุ้นในกองทุนต่าง ๆ ในหมู่บ้าน มีความน่าเชื่อถือในการชำระคืน ปฏิบัติตามระเบียบกองทุนทุกข้อ และขาดไม่ได้คือ วัตถุประสงค์ในการขอกู้

กลุ่มนักศึกษาบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านตำบลบ้านโพธิ์ (2545) โครงการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ได้นำเสนอ เกี่ยวกับการจัดโครงการนี้ว่า โครงการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ได้จัดเวทีประชาคมเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2545 ณ.องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ มีผู้เข้าร่วมดังนี้ ประธานกองทุนหมู่บ้านตำบลบ้านโพธิ์ กรรมการกองทุน นักศึกษาบัณฑิตอาสาของทุนหมู่บ้านตำบลบ้านโพธิ์ และอาจารย์พิเศษ ผลการจัดเวทีประชาคมพบว่า กหมู่บ้านมีปัญหาต่างกันไปอาทิ เช่น 1.เงินที่ได้มา 1 ล้านบาทไม่เพียงพอต่อสมาชิก 2.สมาชิกบางคนไม่ชอบคณะกรรมการจึงไม่ให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวกับกองทุน 3.คนจนมักไม่มีสิทธิในการกู้ 4.สมาชิกบางคนนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ 5.การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงทุกครัวเรือน 6.ผู้กู้ย้ายภูมิลำเนาไม่สามารถติดต่อได้ 7. มีผู้ผลิตแต่ไม่มีตลาดรองรับ 8. คณะกรรมการมีความรู้น้อย เมื่อทราบถึงปัญหาทางนักศึกษาจึงได้คิดแนวทางแก้ไข เช่น ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ควรพิจารณาคนกู้ด้วยว่ามีความน่าเชื่อในการชำระเงินคืนหรือไม่ ไม่มีความพิจารณาจากความรวย ความจนควรช่วยกันหาตลาดรองรับ ควรมีการจัดอบรมให้แก่คณะกรรมการเป็นต้น

กลุ่มนักศึกษาบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านตำบลบ้านโพธิ์ (2545) โครงการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ วันที่ 30 มีนาคม 2545 ณ. วัดลองตองมีผู้เข้าร่วมในการจัดเวทีประชาคมดังนี้ สมาชิกผู้กู้กองทุนหมู่บ้านละ 1-2 คน นักศึกษาบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน อาจารย์พิเศษ และพัฒนาตำบลบ้านโพธิ์จากการประชาคมพบว่า ผู้กู้บางคนขาดประสบการณ์ในการประกอบอาชีพจึงไม่ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพเท่าที่ควร และมีเงินก้น้อยเกินไปจึงเห็นผลทันทีในการจัดประชาคมครั้งนี้เราได้รับความรู้มากมายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

คู่มือนักศึกษา (2544) นำเสนอเกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพดังต่อไปนี้ กองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นพัฒนาชุมชนซึ่งเป็น ระบบรากหญ้าของสังคมโดยมีการสนับสนุนให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้การจัดการระบบบริหารกองทุนนั้นเป็นการบริหารร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนมีสังคมที่เข้มแข็ง และมีเศรษฐกิจที่ยั่งยืนตลอดไป และเพื่อให้การพัฒนา

กองทุนเกิดอย่างต่อเนื่อง สำนักคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน ก็ได้เล็งเห็นความสำคัญ จึงได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยได้จัดสรรทุนการศึกษา แก่บัณฑิตศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและประเมิน โครงการเพื่อที่จะให้บัณฑิตมาช่วยเหลือกองทุนในด้านต่างๆ เป็นระยะเวลา 10 เดือนทั้งนี้เน้นการศึกษาภาคทฤษฎีและภาคสนาม โดยให้บัณฑิตลงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองจริง ๆ เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลว่ามีประสิทธิภาพเพียงใดนอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศชาติทางอ้อมด้วย

3. บทความและข่าวเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ศัลยา ประชาชาติ (2545:16) ได้นำเสนอข้อมูลกองทุนหมู่บ้านช่วยกระตุ้นให้ เศรษฐกิจโตขึ้น 0.80 % ได้นำเสนอผลการวิจัยไว้ 2 ชิ้น ได้แก่ งานวิจัยของ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้สำรวจพบว่าเงินกองทุนหมู่บ้านกระตุ้นเศรษฐกิจ 0.80% ซึ่งได้นำไปใช้จ่ายในกิจกรรมการผลิต และเงินเหล่านี้ระบุไว้ว่านำไปใช้ในภาคเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งโครงการกองทุนหมู่บ้านดังกล่าวหวังผลในระยะยาว ดังนั้นรัฐควรติดตามอย่างใกล้ชิด และอีกงานวิจัยของกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา กรมการพัฒนาชุมชน ได้สัมภาษณ์โดยสุ่มพื้นที่ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่นำไปลงทุนในภาคเกษตร วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่เพื่อลงทุนเพิ่มและการนำเงินไปใช้อย่างผิดวัตถุประสงค์ไม่ใช่เรื่องน่าเป็นห่วงเท่ากับการช่วยชาวบ้านแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพเพราะชาวบ้านส่วนใหญ่ขาดทักษะฝีมือและความรู้ในการประกอบอาชีพ

นงลักษณ์ เดชะพิพงษ์ (2544:32-33) นำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านโดยเน้นจุดเด่นจุดด้อยของกองทุนดังต่อไปนี้ จุดเด่น คือ สามารถทราบว่าหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านมีความพร้อมมีความรับผิดชอบในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหรือไม่ จุดด้อย คือ ระยะเวลาในการกู้ยืมน้อยเกินไป และวงเงินการกู้ได้ไม่เกินคนละ 20,000 บาท เป็นวงเงินที่น้อยเกินไป

“กองทุนหมู่บ้าน ต้องเป็นมากกว่าการเงิน” (2544:25) นำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเงินกำลังจะหมุนไป กำลังจะหมุนไปให้ชุมชน นั้นเป็นเพลงที่สร้างความหวังให้กับชาวบ้านเพราะเศรษฐกิจที่ย่ำแย่กำลังจะเฟื่องฟูขึ้นมาได้ เพราะว่าในเวลา เศรษฐกิจย่ำแย่กันหลาย ๆ หมู่บ้านเป็นบ้านร้างเหลือเพียงคนแก่และเด็กเล็ก หมู่สาวออกไปทำงานหมด ดังนั้นรัฐบาลจึงได้จัดสรรเงินงบประมาณมาให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท แต่ชาวบ้านทุ่งหวังจังหวัดสงขลาไม่ตื่นตื่นกับกองทุนเพราะว่าชาวบ้านได้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์มานานแล้วชาวบ้านยังไม่ส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านออกไปศึกษาด้านการแพทย์แผนไทย เพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้แทนยาฝรั่ง ทุ่งหวังเป็นตัวอย่างกลุ่มเล็กๆ ที่มีความเข้มแข็งในชุมชน แต่ที่แน่ ๆ คนเล็กคนน้อยทั้งหลายเหล่านี้ ก็ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า กองทุนไม่ใช่การเงิน แต่เป็นอะไรที่ใหญ่โตและมีคุณค่ามากกว่าเงิน

“คนจนอด หาผู้ค้าประกันไม่ได้”(2544:8)นำเสนอข้อคิดเห็น ดังนี้ชาวบ้านหมู่ 2 ตำบลเมืองพานจังหวัดเชียงรายพูดถึงปัญหาของกองทุนหมู่บ้านว่ายังมีปัญหาอีกมากมายอาทิเช่น กรรมการเลือกปฏิบัติให้เงินกู้ไม่เท่ากันส่วนใหญ่กรรมการเลือกที่จะให้ญาติก่อนคนอื่นและอีกข้อคือคนจนส่วนมากไม่มีสิทธิเพราะหาคนค้าประกันไม่ได้ฉะนั้นหากรัฐบาลมุ่งหวังจะสร้างการผลิตในระดับรากหญ้ารัฐบาลก็ไม่อาจละเลยหรือปล่อยให้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเป็นอุปสรรคต่อนโยบายนี้ต่อไป

“ สอบบัณฑิตอาสาไม่โปรงใส ”(2544:8)นำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับส.ส.อุบลราชธานี เปิดเผยว่า ตนได้รับการร้องเรียนจากบัณฑิตอาสาจังหวัดต่างๆ กว่า50 ราย ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการคัดเลือกบัณฑิตอาสาเข้าไปตรวจสอบโครงการกองทุนหมู่บ้านว่ามีการนำเด็กฝากของนักการเมืองเข้ามาทำงานแทนบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้านซึ่งไม่ถูกต้องเพราะต้องเลือกบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่เป็นหลัก

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 กลุ่ม ช่วยให้ผู้วิจัยได้ประโยชน์ด้านต่างๆดังนี้

1. เอกสารของทางราชการ ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจ นโยบาย หลักการวัตถุประสงค์ ระเบียบแบบติดตามคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ แบบคำขอขึ้นทะเบียนประเมินความพร้อมของหมู่บ้าน การพิจารณาเงินกู้ในขั้นพื้นฐานระดับชาติ และสามารถกำหนดตัวแปรในการประเมิน
2. เอกสารกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงระเบียบข้อบังคับกองทุน วัตถุประสงค์กองทุน การสมัครเป็นสมาชิกกองทุน การขอกู้การพิจารณาเงินกู้ และบริบทชุมชนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหมู่บ้านบ้านลองตอง ช่วยให้ผู้วิจัยกำหนดการประเมินได้ถูกต้อง
3. เอกสารบทความและข่าวช่วยให้ผู้วิจัยรับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ทุกระยะไม่ว่าจะเป็น จุดเด่น จุดด้อยของกองทุนหรือ ผลการดำเนินงานของกองทุนในระดับชาติ และช่วยให้ผู้วิจัยได้รับทราบสถานการณ์ปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

เนื้อหาในบทที่ 3 นี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเกี่ยวกับ วิธีการประเมินโครงการ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินวิธีการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

1.วิธีการประเมินโครงการ

1.1 นำเสนอโดยยึดรูปแบบเชิงระบบ “ซิฟฟ์โมเดล”

กรอบแนวความคิดทางทฤษฎีของผู้วิจัยในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ผู้วิจัยเลือกใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซิฟฟ์โมเดล” สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง คือ C(Context) บริบทของหมู่บ้านบ้านลองตอง I (Input) ปัจจัยนำเข้าเช่น เงินกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับจัดสรรตามนโยบายของรัฐบาลจำนวน 1 ล้านบาท P(Process) กระบวนการของหน่วยระบบ กองทุนหมู่บ้านลองตอง P(Product) ผลผลิต(ดูรายละเอียดในบทที่ 1)

1.2 ศึกษาเฉพาะกรณี

การประเมินครั้งนี้เป็นการประเมินแบบศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 178 ครัวเรือน โดยกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด และกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1.3 ให้ความสำคัญกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่มุ่งทำความเข้าใจ ตีความให้ความหมายแก่ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนในสังคม ความหมายเฉพาะกรณีแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพจะมีความยืดหยุ่นมากกว่าการวิจัยเชิงปริมาณการวิจัยเชิงคุณภาพจะไม่อยู่ภายในกรอบของสมมุติฐานที่กำหนดไว้ก่อน แต่จะพัฒนาคำถามสมมุติฐานวิจัยในระหว่างที่ดำเนินการวิจัยและสุดท้ายอาจจะได้ข้อสรุปบนพื้นฐานของการค้นพบที่เรียกว่า “Grounded theory” ซึ่งจะมีความหมายเฉพาะเจาะจงจากการวิจัยแต่ละครั้งการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาที่ลุ่มลึกและ ใช้เวลานานเน้นการใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งได้มาโดยใช้ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือหลัก และเทคนิคที่ใช้เก็บข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตและสังเกตแบบมีส่วนร่วม การใช้บันทึกเหตุการณ์

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลในการทำวิจัยตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัยได้ศึกษาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือนสิงหาคม 2545 เป็นระยะเวลา 9 เดือน ผู้วิจัยได้ศึกษาในเรื่อง

1. หมู่บ้านบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1.5 เลือกพื้นที่

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้จัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ เพื่อให้บัณฑิตได้เข้ามาช่วยเหลือกองทุนหมู่บ้านในด้านต่างๆ กล่าวคือผู้วิจัยได้ศึกษากองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง และหมู่บ้านบ้านลองตอง ตามที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในพื้นที่นี้ การวิจัยครั้งนี้เป็นลักษณะเฉพาะได้เลือกวิจัยพื้นที่รับผิดชอบของผู้วิจัยตาม โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือชาวบ้านบ้านลองตอง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง สมาชิกกองทุนผู้กู้ และสมาชิกกองทุนที่ไม่ได้กู้ในโครงการ ผู้วิจัยเลือกใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. ผู้ให้ข้อมูลระบบ A คณะกรรมการกองทุน 15 ท่าน สมาชิกกองทุนที่ไม่ได้กู้ทุกท่าน
2. ผู้ให้ข้อมูลระบบ B สมาชิกที่กู้กองทุน 156 คน
3. ผู้ให้ข้อมูลระบบ C ชาวบ้านบ้านลองตองทั้งหมดมี 178 ครัวเรือน

ประชากรในแต่ละระบบมีดังนี้

ประชากรหน่วยระบบ A คือ หน่วยรวบรวมของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ประชากรกลุ่มนี้ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองมีทั้งหมด 15 คน

1. นายสมหมาย	จันทร์โพธิ์	ประธาน
2. นายมงคล	นิลโคกสูง	รองประธาน
3. นางประไพ	จอมมะเริง	เลขานุการ
4. นางนกแก้ว	ศิริเสถียร	เหรัญญิก
5. นายจรัส	คร่ำสุข	กรรมการ
6. นายลัด	ส่วนบุญ	กรรมการ
7. นายสมาน	จำงโพธิ์	กรรมการ
8. นายบุญช่วย	จองโพธิ์	กรรมการ
9. นายมา	แซนโพธิ์	กรรมการ
10. นายสมวงศ์	หอมมณี	กรรมการ
11. นางอภัย	อินทร์ช้าง	กรรมการ
12. นางเช้า	ปิ่นโพธิ์	กรรมการ

13. นางลำดวน สีทน กรรมการ

14. นางสมคิด อิศรานุกูล กรรมการ

15. นางประจวบ เกียรติโพธิ์ กรรมการ

สมาชิกกองทุนที่ไม่ได้กู้

ประชากรหน่วยระบบ B คือ สมาชิกผู้กู้แต่ละรายกรณี ณ ช่วงเวลาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล
ต่างๆ มีทั้งหมด 156 คน แบ่งตามกลุ่มอาชีพที่กู้ดังนี้

1. กลุ่มอาชีพทำนา 65 ราย

2. กลุ่มอาชีพค้าขาย 34 ราย

3. กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ 44 ราย

4. กลุ่มอาชีพช่างต่างๆ 13 ราย

ประชากรหน่วยระบบ C คือ ชาวบ้านบ้านลองตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัด
นครราชสีมาที่ได้อนุเคราะห์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนมีดังนี้

1. ผู้อาวุโสในหมู่บ้านบ้านลองตอง

2. คณะครูโรงเรียนบ้านลองตอง

3. ประธานกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน

4. คณะกรรมการกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน

5. พระภิกษุวัดลองตอง

6. หัวหน้าครอบครัว

7. ชาวบ้านในหมู่บ้านบ้านลองตอง

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลที่เราเลือกมาให้ข้อมูลในการวิจัย เลือกการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง
(purposive sompling)

ระบบ A คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกที่ไม่ได้กู้ 65 คน

ระบบ B สมาชิกผู้กู้ทุกคน 156คน คิดเป็น 100 % ของประชากรทั้งหมด

ระบบ C ชาวบ้านบ้านลองตอง มี 178 ครัวเรือน คิดเป็น 30 % ของประชากรทั้งหมด

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมือง ผู้วิจัยแบ่งตัวแปร และตัวชี้วัดโดยยึดเอาหน่วยระบบในการวิเคราะห์เป็นหลัก ดังนี้

ตัวแปร

ตัวชี้วัด

ระดับหมู่บ้าน

C1 – ประวัติหมู่บ้านและจำนวนประชากร

1. จำนวนประชากรชาย, หญิง, เด็ก, คนชรา
2. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน / ชุมชน
3. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้าน
อพยพมาจากที่ไหน และเหตุใดจึงอพยพมา

C2 – ลักษณะภูมิประเทศ

1. จำนวนแหล่งน้ำ
2. ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ
3. สภาพพื้นดิน

C3 – ลักษณะการประกอบอาชีพ

1. อาชีพที่ทำปัจจุบัน
2. อาชีพเสริม
3. มีที่ทำกิน
4. มีที่ทำการเกษตร

C4 – สภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน

1. เศรษฐกิจฝืดเคือง
2. มีร้านค้าในหมู่บ้าน
3. มีโรงสีในหมู่บ้าน
4. มีโรงเรียนในหมู่บ้าน

C5 – ศักยภาพของชุมชน

1. ความสามัคคีในชุมชน
2. การช่วยเหลือพึ่งพากัน
3. ความซื่อสัตย์
4. ความอบอุ่นในครอบครัว

C6 – ลักษณะการดำเนินชีวิต

1. ขนาดของครอบครัว
2. การนับถือเครือญาติ

C7 – ภาวะการเป็นหนี้สิน

1. จำนวนหนี้สิน

C8 – ผู้นำของชุมชน

1. มีความเข้มแข็ง
2. มีความเสียสละ
3. อุทิศตนเพื่อสังคม

C9 – ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ชุมชนรักใคร่ปรองดองกัน
2. ชุมชนมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน

C10-ทรัพยากร

1. มีถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์
2. มีทรัพยากรเช่นป่าไม้ แหล่งน้ำ

ตัวแปร

ตัวชี้วัด

ระดับหมู่บ้าน

I1 – นโยบายของรัฐบาล

1. สมาชิกเข้าใจในระเบียบกองทุนฯ
2. สมาชิกเข้าใจในนโยบายของรัฐบาล

I2 – เงินกองทุน 1 ล้านบาท

1. เงิน 1 ล้านบาทในบัญชีกองทุนฯ
2. วันที่ได้รับอนุมัติเงิน

I3 – คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนคณะกรรมการกองทุนฯ 15 ท่าน

2. คุณสมบัติ
3. วิธีการได้มา
4. การพ้นจากตำแหน่ง

I4 – เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

1. ระยะเวลาชำระคืน
2. จำนวนชำระคืน
3. จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ
4. จำนวนค่าปรับลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้

I5 – นักศึกษาบัณฑิต

1. ความช่วยเหลือ
2. ความรู้ความสามารถ

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
<u>ระดับหมู่บ้าน</u>	
P1 – การคัดเลือกผู้รู้	1. คุณสมบัติของผู้รู้ 2. ผู้ค้ำประกัน 3. ต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
P2- การรับชำระหนี้	1. จำนวนเงินต้น ดอกเบี้ย ค่าปรับ 2. คณะกรรมการผู้รับผิดชอบ
P3- การทำบัญชี	1. การทำบัญชีรับ - จ่าย 2. คณะกรรมการผู้รับผิดชอบ
P4 –บทบาทนักศึกษาในกองทุนฯ	1. การทำงานของนักศึกษาใน กองทุนหมู่บ้าน 2. นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ
ตัวแปร	ตัวชี้วัด
<u>ระดับหมู่บ้าน</u>	
P1 – จำนวนผู้ได้กู้เงิน	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้
P2 – ยอดเงินให้กู้	1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้และยอดเงินที่ได้ รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้งหมด 3. ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติ
P3 – เงินกองทุนสะสม	1. ยอดเงินกองทุนสะสม
P4 – ชื่อเสียงของชุมชน	1. การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ 2. มีเงินทุนเวียนในชุมชน 3. เศรษฐกิจดีขึ้น
P5-นักศึกษา	1. นักศึกษามีความรู้และประสบการณ์

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
<u>ระดับรายบุคคล</u>	
I1 – จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
I2 – จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกองทุน
	2. ที่มาของเงินทุน
I3 – สถานที่ / วัตถุประสงค์	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ
	2. วัตถุประสงค์
	3. วัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ
I4 – เทคนิควิธีทำงาน	1. ความรู้ความสามารถ
I5 - กำลังงาน	1. จำนวนคนงาน
	2. เครื่องจักรที่ใช้ทำงาน
ตัวแปร	ตัวชี้วัด
<u>ระดับรายบุคคล</u>	
P1 - การทำกิจกรรมถูกวิธี	1. ได้ผลผลิตตามเป้าหมาย
	2. ประสิทธิภาพสำเร็จในการประกอบกิจกรรม
P2 – การหาตลาดที่ดี	1. มีตลาดรองรับสินค้า
P3 – การหาวัตถุประสงค์	1. มีตลาดซื้อวัตถุประสงค์
	2. วัตถุประสงค์ทาง่ายในท้องตลาด
P4 – การทำบัญชี	1. จัดทำบัญชีรับ – จ่ายเงิน
ตัวแปร	ตัวชี้วัด
<u>ระดับรายบุคคล</u>	
P1 = รายได้เป็นเงิน	1. มีรายได้เพิ่มมากขึ้น
	2. ไม่มีหนี้สิน
	3. มีความเป็นอยู่ดีขึ้น
P2 = ผลเป็นสิ่งที่ของ	1. มีสิ่งของเพิ่มขึ้น
	2. มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น
P3 – ผลเป็นความพอใจ	1. มีความภูมิใจในความสำเร็จของตน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินดังนี้

4.1 แบบรายงานต่างๆ

- บร. 1 ข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้านลองตอง
- บร. 2 ข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของบ้านบ้านลองตอง
- บร. 3 ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านลองตอง
- บร. 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- บร. 5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านลองตอง
- บร. 6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านลองตอง
- บร. 7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของบ้านลองตองในทัศนะของประชาชน
- บร. 8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- บร. 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- บร. 10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้านลองตอง
- บร. 11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- บร. 12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทบ้านลองตอง

4.2 แบบสอบถามต่าง ๆ

4.3 แผนที่หมู่บ้าน

4.4 ปฏิทินแผนผังเครือญาติ

4.5 ปฏิทินอาหาร

5. วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีหลายวิธี ดังนี้

1. สัมภาษณ์ โดยการคำถามแบบ บร. ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนมีการวางแผนที่รัดกุม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ

2. การสังเกตโดยการไปประสาทสัมผัสเพื่อแสวงหาข้อมูลและหาความรู้ที่ผู้วิจัยต้องการ เช่น การทำ บร. 11 เราต้องไปสังเกตดูว่าสมาชิกที่กู้เงินนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และการสังเกตการประชุมกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ณ ช่วงเวลา 9 เดือน ระหว่างการทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระหว่างการสังเกตผู้วิจัยได้ทำการบันทึกข้อมูลไว้แล้ว

3. การใช้ข้อมูลมือสอง ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ เช่น สถานีอนามัยบ้านมะค่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข ข้อมูลจาก กขช. 2 ค. จปฐ. อินเทอร์เน็ต พัฒนาการประจำตำบลบ้านโพธิ์ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้แล้ว ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลนั้นมาใช้ได้ ข้อมูลมือหนึ่งเป็นการสัมภาษณ์ใหม่เพื่อความแน่นอน

4. การจัดเวทีประชาคมทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินโครงการดังนี้

6.1 วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการประเมินเป็นหลักเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการประเมินโดยเน้นประสิทธิภาพของกองทุนเป็นหลักรวมทั้งข้อเสนอแนะแก่ทางกองทุน

6.2 วิเคราะห์วิธีคิดเชิงระบบ ทั้ง 3 ระบบ ได้แก่ หน่วยบริบท หน่วยกองทุน หน่วยสมาชิกผู้กู้ ว่าทั้ง 3 ส่วนนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

6.3 วิเคราะห์โดยพิจารณาจากตัวแปรและตัวชี้วัด ในแต่ละหน่วยระบบย่อยและชี้ให้เห็นว่าอนาคตของกองทุนจะเป็นอย่างไรเมื่อพิจารณาจากตัวแปรและตัวชี้วัดของหน่วยระบบย่อย

6.4 วิเคราะห์แล้วนำเสนอผลเพื่อทำสารนิพนธ์ ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมิน

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

เนื้อหาในบทที่ 4 นี้ เป็นการติดตามและประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ในบทนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาหลักๆ แบ่งเป็น 4 หัวข้อดังนี้ 1. ผลการประเมินบริบทชุมชน (หน่วยระบบ C) 2. ผลการประเมินกองทุนหมู่บ้านโดยภาพรวม (หน่วยระบบ A) 3. ผลการประเมินการดำเนินงานของผู้ดูแลราย (หน่วยระบบ B)

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน (หน่วยระบบ C)

1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านลองตอง

หมู่บ้านลองตองเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่หมู่บ้านหนึ่งลักษณะต่างจากหมู่บ้านอื่นๆในเขตตำบลบ้านโพธิ์ คือเป็นหมู่บ้านตั้งอยู่ติดป่าในขณะที่หมู่บ้านอื่นตั้งในที่ราบมีทุ่งนาล้อมรอบสันนิฐานว่าเป็นหมู่บ้านที่แยกตัวมาจากชุมชนสระเพลงในยุคการสร้างปราสาทแล้วเสร็จศูนย์กลางของชุมชนนี้อยู่ตรงกลางบ้านบูรณพาณิชย์ทางทิศใต้โดยอาศัยน้ำในบริเวณสระตาดเป็นหลักในการอุปโภคบริโภคบ้านลองตองนั้นเล่ากันสืบมาว่าสมัยก่อนมีดินลองตองซึ่งเป็นไม้ยืนต้นมีขนาดใหญ่ตั้งอยู่เป็นศูนย์กลางของหมู่บ้านจึงตั้งชื่อว่า “บ้านลองตอง”

หมู่บ้านลองตองเป็นชุมชนที่มีอายุยาวนานมาไม่น้อยกว่า 500 ปี เจริญเติบโตมากในบางเวลาเสื่อมบ้างในบางครั้งเหมือนหมู่บ้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นโจรผู้ร้ายเข้าปล้นและโรคภัยไข้เจ็บ(โรคห่า) เบียดเบียนอยู่บ่อยครั้งผู้เฒ่าผู้แก่เล่าให้ฟังสมัยก่อนได้เกิดโรคคอหิวดกโรคได้ระบาดเข้ามาในเขตตำบลบ้านโพธิ์รวมทั้งบ้านลองตองด้วยสมัยอดีตได้เกิดโรคระบาดนี้ขึ้นถึงสองครั้งจนทำให้ผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมากทำให้เวลาเดินทางผ่านกลางหมู่บ้านถึงกับมีความรู้สึกลัวลมเย็นเยือกด้วยโรคที่ชาวบ้านเรียกว่าโรคห่า พระต้องจัดการศพให้เอาไปฝังไว้ที่ป่าช้าหนองทะยิงจนไม่มีที่ฝังพระทางบ้านโดนดก็มาฝังด้วยจึงต้องไปฝังที่ป่าช้าข้างโรงเรียนลองตองในปัจจุบันปัจจุบันนี้หาร่องรอยในอดีตของหมู่บ้านบ้านลองตองได้ยากแต่ถ้าขุดลึกลงไปในดิน เช่น ขุดก็ยังพบมีสิ่งต่างๆที่พอเป็นหลักฐานถึงความเจริญในอดีตได้บ้างเช่นกัน

การเปลี่ยนแปลง เมื่อปี พ.ศ.2490ทางราชการได้ทำถนนดินลูกรังตัดผ่านหมู่บ้านโดยสารว้างผ่านวันละ2เที่ยวทำให้การเดินทางและการติดต่อค้าขายของชาวบ้านเริ่มสะดวกขึ้นแต่การใช้เกวียนและม้ายังมีอยู่มีการสร้างวัดสร้างโรงเรียนทำให้เด็กๆในหมู่บ้านได้เรียนหนังสือสามารถอ่านออกเขียนได้ มีการไปมาหาสู่กันระหว่างคนในหมู่บ้านและเริ่มมีญาติพี่น้องจากหมู่บ้านอื่นเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านบ้านลองตองเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ มีการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนที่มีลักษณะมั่นคงแข็งแรง มีการจับจองที่ดินทำกินมากขึ้นควบคู่ไปกับการร่วมมือกันพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่างๆ อยู่เสมอ

ยุคพัฒนา เมื่อปี พ.ศ. 2506 เป็นต้นมาหมู่บ้านเริ่มมีการพัฒนาเจริญก้าวหน้ามากขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐและเอกชนมีการก่อตั้งกลุ่มองค์กรต่างๆในหมู่บ้านมีการปรับปรุงถนนเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอจากถนนดินลูกรัง เป็นถนนลาดยางมีรถโดยสารวิ่งผ่านตลอดทั้งวันทำให้ชาวบ้านได้รับความสะดวกสบายมีการขยายไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านปรับปรุงแหล่งน้ำ จัดตั้งกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มตมิด เป็นต้นมีการส่งเสริมด้านกลุ่มอาชีพและการทำเกษตรสมัยใหม่ ทำให้ผลผลิตสูงทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้นมีการพัฒนาทางด้านสาธารณสุขมูลฐานทำให้ชาวบ้านมี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีการก่อสร้างประปาหมู่บ้านทำให้ชาวบ้านมีน้ำสะอาดสำหรับใช้อุปโภค และบริโภคอย่างเพียงพอ ปัจจุบันหมู่บ้านลองตองมีการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ประชาชนในหมู่บ้านทุกคนมีความรักความสามัคคีที่ดีต่อกันกลุ่มองค์กรในหมู่บ้านมีความเข้มแข็งมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหมู่บ้านขณะนี้หมู่บ้านลองตองมีความเจริญก้าวหน้ามีความพร้อมในทุกๆ ด้าน และเป็นศูนย์ของการศึกษาดูงานของหมู่บ้านอื่นๆ

ประชากร ในหมู่บ้านลองตองมีจำนวน 178 หลังคาเรือนที่อยู่จริง ประชากรทั้งสิ้น 835 คน ชาย 385 คน หญิง 445 คนที่อยู่จริง

ตารางที่ 4.1 โครงสร้างประชากรหมู่บ้านลองตอง พ.ศ 2544

ลักษณะประชากร	จำนวน
1. เพศ	
ชาย	385
หญิง	445
2. อายุ	
1 วัน – 3 ปีเต็ม	38
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	75
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	68
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	20
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	43
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	388
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	78
60 ปี 1 วันขึ้นไป	125

ที่มา : แบบบร1 บริบทชุมชน

อุไรวรรณ กอบัวกลาง (2545).

ลักษณะทั่วไปของหมู่บ้าน บ้านลองตอง อยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมือง ระยะทางห่างจากตัวอำเภอเมืองนครราชสีมา 20 กิโลเมตร เส้นทางที่ติดต่อกับหมู่บ้านมี 2 เส้นทาง คือ 1. ไปจากตำบลจอหอ ถนนสายนครราชสีมา-ขอนแก่น แยกขวาเข้าบ้านบุ ตำบลบ้านโพธิ์ 2. ไปจากตำบลจอหอ ถนนสายนครราชสีมา-ขอนแก่น แยกขวาเข้าบ้านแสนเมือง ตำบล บ้านโพธิ์

อาณาเขตติดต่อ	ทิศเหนือ	ติดบ้านแสนเมือง	ตำบลบ้านโพธิ์
ทิศใต้	ติดบ้านบูรณพาณิชย์	ตำบลบ้านโพธิ์	
ทิศตะวันออก	ติดบ้านโดนด	ตำบลบ้านโพธิ์	
ทิศตะวันตก	ติดบ้านมะค่า	ตำบลบ้านโพธิ์	

ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะพื้นดินเป็นดินเหนียวปนดินทรายแต่ปริมาณดินทรายจะมีมากกว่าดินเหนียวเป็นดินไม่อุ้มน้ำเมื่อฝนตกลงมาน้ำก็ไหลบ่าท่วมไร่นาเนื่องจากไม่มีคันไม้ ถ้าปีไหนฝนไม่ดี คือ เกิดสภาวะฝนแล้ง สภาพอากาศร้อนบางปีฝนทิ้งช่วงจะแห้งแล้งทั้งหมู่บ้าน

ลักษณะการตั้งหมู่บ้าน จากการสังเกตลักษณะการตั้งบ้านเรือนของชาวบ้านบ้านลองตอง หมู่ 9 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีลักษณะการตั้งบ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นบ้านสองชั้น คิดเป็นร้อยละ 60 % รองลงมาเป็นบ้านชั้นเดียว คิดเป็นร้อยละ 30 % ลักษณะเป็นกระท่อมหรือเป็นแบบที่พักอาศัยชั่วคราว คิดเป็นร้อยละ 10% ทุกครัวเรือนมีห้องสุขาใช้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ สำหรับห้องครัวที่ใช้ในการประกอบอาหารในบ้านพบว่าทุกหลังคาเรือนมีลักษณะอยู่ติดกับห้องน้ำแต่มีการแบ่งพื้นที่ในการใช้งานอย่างเป็นสัดส่วนให้มีความเหมาะสมกับสภาพของการใช้งาน

ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่นิยมปลูกผักสวนครัวในบริเวณรอบๆบ้านมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ปลูกผักสวนครัวไว้รับประทานเอง ส่วนการเลี้ยงสัตว์พื้นบ้านมีประมาณ 75% มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคและจำหน่าย เช่น สัตว์ปีก ไก่ เป็ด เลี้ยงไว้เพื่อใช้งาน เช่น วัว ควาย การเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยคอกภายใน หมู่บ้านของชาวบ้าน คิดเป็นร้อยละ 60% เลี้ยงไว้ ส่วนการเลี้ยงแบบปล่อย คิดเป็นร้อยละ 40% ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้โถเป็นภาชนะที่ใช้กักเก็บน้ำฝนไว้อุปโภคบริโภค มีประมาณหลังคาเรือนละ 5-10 ลูก เครื่องอำนวยความสะดวกในบ้านที่ชาวบ้านมีมากที่สุด คือ โทรทัศน์

การคมนาคม การคมนาคมของชาวบ้านบ้านลองตองนั้นจากอดีตเคยมีรถสองแถวคันใหญ่ แต่ปัจจุบันนี้มีรถสองแถวมาเพิ่มอีก 2 สายคือ 1. รถสองแถวราชสีมา-ลองตอง 1 วิ่งจากตัวเมืองนครราชสีมาเข้าหมู่บ้านโดยวิ่งไปตามถนน สุรนารายณ์แล้วไปบรรจบกับถนนมิตรภาพ แล้วเลี้ยวขวาเข้าถนนหมู่บ้านบุ-ลองตอง 2. รถสองแถวราชสีมา-ลองตอง 2 วิ่งจากตัวเมืองนครราชสีมาเข้าหมู่บ้านโดยวิ่งไปตามถนนมิตรภาพแล้วเลี้ยวขวาเข้าถนนหมู่บ้านบุ-ลองตอง โดยรถทั้งสองสายจะเริ่มต้นที่บ้านลองตอง ผ่านบ้านมะค่า บ้านบุ บ้านจอหอ และสิ้นสุดที่สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครราชสีมา 1 ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร

แหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้าน บ้านลองตอง หมู่ 9 มีแหล่งน้ำไว้อุปโภคบริโภค คือ สระแก้ว ลำบริบูรณ์ ลำตะคลอง และที่นำมาใช้ในปัจจุบันในโครงการน้ำประปาหมู่บ้าน ซึ่งแหล่งน้ำที่ได้มาจากสระวัดลองตองที่นำมาบริโภคกันทั้งหมู่บ้านบ้านลองตองนอกจากสระวัดลองตองแล้วชาวบ้านที่ทำนา ปลูกผักก็จะขุดสระน้ำเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้เองเกือบทุกครัวเรือน

ระบบสาธารณูปโภค บ้านลองตองมีไฟฟ้าใช้ในปี พ.ศ. 2520 ปัจจุบันมีครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้จำนวน 172 ครัวเรือนมีประปาหมู่บ้านเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2538 ปัจจุบันมีครัวเรือนที่ใช้น้ำประปาจำนวน 168 ครัวเรือนปัจจุบันถนนในหมู่บ้านมีระยะทางทั้งหมดประมาณ 6,240 เมตรมีการสร้างถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2540 ระยะทางประมาณ 300 เมตรมีการสร้างถนนลาดยาง เมื่อ พ.ศ. 2538 ระยะทางประมาณ 1,500 เมตร

ระบบสังคมและวัฒนธรรม ภาพทางสังคมในอดีตที่ผ่านมาชาวบ้านอยู่กันแบบระบบเครือญาติ ไม่ใช่พี่น้องหลานตามกันมาแต่ก็อยู่กันอย่างอบอุ่นมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลพบปะพูดคุยกันอยู่ตลอดเวลาทุกคนมีความรักความสามัคคีที่ดีต่อกันอยู่กันอย่างมีความสุขท่ามกลางบรรยากาศทางธรรมชาติอันอบอุ่นในปัจจุบันชาวบ้านอยู่กันแบบเครือญาติมีการห่วงหาอาทร หรือมีการตกลงใจร่วมกัน แต่การ ตกลงกันบางครั้งหากไม่มีผู้อาวุโสอยู่เป็นที่ปรึกษาความคิดอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งไปใคร ไปมันบ้างทำให้ความคิดบางคนบางกลุ่มสวนทางกัน แม้บางครั้งมีผู้อาวุโสอยู่ด้วย ความคิดยังขัดแย้งกันมีทั้งนั้นอาจเป็นเพราะแต่ละครอบครัวต้องออกไปประกอบอาชีพทำงานยังต่างจังหวัดไม่ค่อยมีเวลาปฏิสัมพันธ์กันเหมือนในอดีตจึงทำให้ไม่เข้าใจกันในบางครั้งปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อระบบสังคมในหมู่บ้านมากที่สุดในปัจจุบัน คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมและยังยากจนอยู่มากแต่มีความกลัวการที่จะมีคุณภาพที่ดีขึ้น ดังนั้นเงินจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินชีวิตเพื่ออนาคตของตนเอง และครอบครัว จึงทำให้ทุกคนทุกครอบครัวต้องพยายามต่อสู้ดิ้นรนทำงานหาเลี้ยงครอบครัวจึงทำให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกันเหมือนในอดีตเริ่มลดน้อยลงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอีกประการหนึ่งก็คือสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย ในด้านต่างๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่หมู่บ้านจากนโยบายการพัฒนาชนบทของรัฐบาลในปัจจุบัน ซึ่งทำให้ชนบทมีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ มากขึ้นและมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายทำให้วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีในหมู่บ้านที่ทุกคนได้ถือปฏิบัติกันมาช้านานบางอย่างต้องถูกแทรกแซงและถูกทำลายไปอย่างน่าเสียดายโดยการเปลี่ยนแปลงด้านนี้จะเห็นชัดเจนมากในกลุ่มของเด็กและ เยาวชน เช่น การแต่งกายตามแฟชั่นสมัยใหม่ เป็นต้น

ภาพสังคมในอนาคตของหมู่บ้านที่ต้องการอยากเห็นคือ อยากให้ทุกคนในหมู่บ้านมีความรักสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความรักใคร่ปรองดองกันฉันท์พี่น้องไม่เห็นแก่ตัว หรือเอารัดเอาเปรียบกัน พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ประพฤติเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ลูกหลานพยายามอบรมสั่งสอนให้ลูกหลานได้ประพฤติตนเป็นคนดี และสืบทอดวัฒนธรรมอันดีของหมู่บ้านให้คงอยู่สืบไป ส่วนลูกหลานที่เป็น

คน รุ่นใหม่ก็ควรรักเคารพและให้เกียรติแก่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เชื้อฟุ้งคำอบรมสั่งสอนของท่านอยู่เสมอ นอกจากนี้ต้องคอยดูแลพ่อ แม่ เจ็บป่วยหรือแก่ชราและให้ทุกคนทุกฝ่ายได้ร่วมพลังกาย พลังใจ สติปัญญา ความรู้ความสามารถเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเพื่อพัฒนาหมู่บ้านลงตองให้มีความเจริญก้าวหน้าให้ทุกคนในหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข มีความรักและสันติตลอดไป

เครือญาติ ชาวบ้านลงตองส่วนใหญ่อาศัยอยู่แบบครอบครัวขยายกิ่งครอบครัวเดี่ยว มีความสัมพันธ์กันแบบระบบเครือญาติ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สมาชิกทุกคนในหมู่บ้านมีความรัก ความสามัคคีที่ดีต่อกันรักกันเหมือนพี่เหมือนน้องโดยมีวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติกันในหมู่บ้านเป็นสื่อเชื่อมความสัมพันธ์อันดีแก่ทุกคนในหมู่บ้านมาโดยตลอด

ผู้นำและการเมือง การปกครอง

ผู้นำอย่างเป็นทางการแต่งตั้งประจำหมู่บ้านมาจากการคัดเลือกผู้ใหญ่บ้าน

1. นายสมหมาย จันทรโพธิ์	ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายจำรัส คล้าสุข	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. นายลัด ส่วนบุญ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
4. นายมงคล นิคโคกสูง	อบต. ประจำหมู่บ้าน
5. นายประจักษ์ จำปาโพธิ์	อบต. ประจำหมู่บ้าน
6. นายสุนทร มาเรงสิทธิ์	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านลงตอง

คณะกรรมการหมู่บ้านมีดังนี้

1. นายสมหมาย จันทรโพธิ์	คณะกรรมการฝ่ายปกครอง
2. นายมงคล นิคโคกสูง	คณะกรรมการฝ่ายป้องกันและปราบปราม
3. นายจำรัส คล้าสุข	คณะกรรมการฝ่ายสวัสดิการและสังคม
4. นายลัด ส่วนบุญ	คณะกรรมการฝ่ายการคลัง
5. นายเพชร มาตรโพธิ์	คณะกรรมการฝ่ายศึกษาและวัฒนธรรม
6. นายประเสริฐ ทับจะบก	คณะกรรมการฝ่ายพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ
7. นายโชน ใจโพธิ์	คณะกรรมการฝ่ายกิจการเยาวชน
8. นางชวน ดอนกลาง	คณะกรรมการฝ่ายสตรีแม่บ้าน
9. นางนกแก้ว ศิริเถียร	คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสุข

ผู้นำทางธรรมชาติ คือ ผู้นำที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเวลามีปัญหาที่จะไปขอคำแนะนำและปรึกษามีดังนี้

1. พระอาจารย์สมาน จันทโร เจ้าอาวาสวัดลงตองได้นำชาวบ้านสร้างวัดและพัฒนาวัดให้ดีขึ้น ชาวบ้านมีความเลื่อมใสศรัทธา

2. นายเพชร บาตรโพธิ์ หัวหน้ากลุ่มตีมิดบ้านลองตองซึ่งมีความสามารถในการตีมิด

3. นายพัน คมโพธิ์ อดีตกำนันเป็นผู้มีความสามารถในการพัฒนาหมู่บ้านและจะให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเสมอ

สูงอายุที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเวลามีปัญหา ก็จะไปปรึกษากับผู้สูงอายุกลุ่มนี้คือ

4.1 นายพัน บั้งจันอัด

4.2 นายสงค์ คมโพธิ์

4.3 นายดิษฐ์ จำปาโพธิ์

คุ้มกับหัวหน้าคุ้ม

หมู่บ้านบ้านลองตองมีประชากร จำนวน 835 คน 178 ครัวเรือน แบ่งออกเป็น 12 คุ้ม พร้อมทั้งหัวหน้าคุ้มมีรายชื่อดังต่อไปนี้

คุ้มที่ 1 ชื่อคุ้มมะกรูดงาม มีจำนวน 15 ครัวเรือน

หัวหน้าคุ้ม นายประสิทธิ์ บึงโพธิ์

คุ้มที่ 2 ชื่อคุ้มมะขามหวาน มีจำนวน 13 ครัวเรือน

หัวหน้าคุ้ม นายช่วยชาติ นงคันทะพะเนา

คุ้มที่ 3 ชื่อคุ้มประสานพัฒนา มีจำนวน 24 ครัวเรือน

หัวหน้าคุ้ม นายจำรัส คล้าสุข

คุ้มที่ 4 ชื่อคุ้มประชาร่วมใจ มีจำนวน 15 ครัวเรือน

หัวหน้าคุ้ม นายอุดม ศรีนาค

คุ้มที่ 5 ชื่อคุ้มไผ่สนธิ มีจำนวน 17 ครัวเรือน

หัวหน้าคุ้ม นายสมพงษ์ งามโพธิ์

คุ้มที่ 6 ชื่อคุ้มมีมานะ มีจำนวน 14 ครัวเรือน

หัวหน้าคุ้ม นายบัว ชาญสูงเนิน

คุ้มที่ 7 ชื่อคุ้มสระพระอยู่กรรม มีจำนวน 20 ครัวเรือน

หัวหน้าคุ้ม นายเฉลียว งามโพธิ์

คุ้มที่ 8 ชื่อคุ้มมีตัจจะ มีจำนวน 11 ครัวเรือน

หัวหน้าคุ้ม นายเพชร มาตรโพธิ์

คุ้มที่ 9 ชื่อคุ้มนำประชา มีจำนวน 15 ครัวเรือน

หัวหน้าคุ้ม นายนาค เพ็ชรสูงเทียม

คุ้มที่ 10 ชื่อคุ้มไผ่สามัคคี มีจำนวน 12 ครัวเรือน

หัวหน้าคุ้ม นายถ้วน อาจโคกสูง

คุ้มที่ 11 ชื่อคุ้มวัดลองตอง มีจำนวน 15 ครัวเรือน

หัวหน้าคุ้ม นายลัด ส่วนบุญ
 คุ้มที่ 12 ชื่อคุ้มสังคพัฒนา มีจำนวน 19 ครัวเรือน
 หัวหน้าคุ้ม นายสังัด คมโพธิ์

การมีส่วนร่วมของประชาชนชาวบ้านลองตองมีเวลาที่มีกิจกรรมภายในหมู่บ้านก็จะช่วยกันดำเนินการที่ได้จัดตั้งขึ้น เช่น การทำบุญ ประเพณี การร่วมกิจกรรมกับทางวัด กิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านกิจกรรมของกลุ่มต่างๆในหมู่บ้านลองตองการช่วยเหลืองานบุญงานศพของคนในหมู่บ้าน เป็นต้น

เศรษฐกิจ หมู่บ้านบ้านลองตองส่วนมากมีอาชีพหลักคือการทำนาประมาณ 7.4% ไร่รับจ้าง 15% รับราชการ 2.1% บ้านลองตองมีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ร้อยละ 85% ไม่เป็นกรรมสิทธิ์ร้อยละ 15 ชุมชนบ้านลองตองประชากรส่วนมากจะปลูกพืชตามฤดูกาล เช่น ฤดูฝน ปลูกข้าว ถั่วฝักยาว ข้าวโพด ฤดูหนาว ปลูกหอม ผักกาด ส่วนฤดูร้อน ใครที่มีที่ดินอยู่ใกล้แหล่งน้ำก็จะปลูกต้นหอมอาหารที่ชาวบ้านลองตองใช้บริโภคของแต่ละเดือน (ฤดู) ก็มี มะละกอ ปลูก-กบ เขียด เนื้อสัตว์ ไก่แดง หน่อไม้ ผักกาด หอม สะเดา ถั่วฝักยาว เห็ด แดงโม ข้าวโพด อัง พักทอง พัก หนุ่ย น้อยหน่า กระยาสารท ขี้เหล็ก ผักหวาน ชะอม ขนุน ลูกตาล กล้วย-หอย ฯลฯ จะออกเป็นบางเดือน ทำให้ชาวบ้านมีอาหารกินเกือบทุกเดือนตามชีวิตชาวบ้าน

ตาราง 4.2 รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านนั้น

รายได้	จำนวน (ครอบครัว)
1,000 – 5,000	12
5,001 – 10,000	10
10,001 – 20,000	38
20,001 – 30,000	64
30,001 – 50,000	41
50,001 – 100,000	13
รวม	178

ที่มา: บร1 บริบทชุมชน

อุไรวรรณ กอบัวกลาง (2545)

หน่วยงานที่เข้ามาส่งเสริมอาชีพในชุมชน

- 1) หน่วยงานพัฒนาชุมชน
- 2) หน่วยงาน ธ.ก.ส.
- 3) หน่วยงานกลุ่มเกษตร

- 4) หน่วยงานสหกรณ์การเกษตร
- 5) หน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน.

หน่วยงานเหล่านี้ เข้ามาพัฒนาหมู่บ้านในเรื่องของการประชุมการอบรม การศึกษา ฐานงาน การฝึกอาชีพ การปล่อยสินเชื่อเพื่อการเกษตร การสนับสนุนพันธุ์พืช ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านมาก

วัดและประเพณี หมู่บ้านบ้านลองตองมีขนบธรรมเนียมประเพณีตามเทศกาล เช่น แห่เทียนเข้าพรรษา เทศน์มหาชาติ สงกรานต์ ลอยกระทง และเรียกขวัญข้าว เป็นต้นจากการสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้านและผู้อาวุโสเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องโชคลาง เชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของศาลตาปู่ เชื่อเรื่องการเลี้ยงเจ้านา-เจ้าไร่เชื่อเรื่องศาลตาปู่ จะทำพิธีเลี้ยงศาลตาปู่ในเดือน 6 การไหว้ศาลตาปู่จะประกอบด้วยเครื่องเช่น ข้าวใหม่สุก หัวหมู ไก่ต้ม ดอกไม้ธูปเทียน ผลไม้ เครื่องดื่ม การเซ่นไหว้ก็เพื่อให้ได้ผลผลิตดี และฝนตกต้องตามฤดูกาลเชื่อเรื่องการเลี้ยงเจ้านา-เจ้าไร่ จะทำพิธีหลังจากการเก็บเกี่ยวพืชไร่เรียบร้อยแล้ว เพื่อเป็นสิริมงคล พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ และในปีต่อไปให้ฝนตกต้องตามฤดูกาลและให้ได้ผลผลิตดีเหมือนปีที่ผ่านมา การไปวัดส่วนมากชาวบ้านลองตองจะไปเป็นประจำโดยเฉพาะในวันพระ เพราะวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ เป็นศูนย์รวมในการจัดกิจกรรมต่างๆของหมู่บ้าน การไปวัดส่วนมากชาวบ้านไปเพื่อปฏิบัติธรรมฟังธรรมและทำบุญเพื่อความสุขและความสบายใจวัดลองตองในปัจจุบันมี พระครูสมาน จันทโสโร เป็นเจ้าอาวาสวัดพระ บทบาทของพระ พระจะดำเนินในเรื่องกิจของสงฆ์ เทศน์ อบรม สั่งสอน เพื่อให้ทุกคนได้ปฏิบัติดี ดำเนินกิจกรรมทางศาสนา นอกจากนั้น วัดยังให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆแก่ชาวบ้านที่เดือดร้อนและช่วยเหลือกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านอีกด้วยวัดบทบาทของวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ และเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและกิจกรรมของหมู่บ้าน ชาวบ้านกับพระส่วนใหญ่พระและหมู่บ้านหมู่บ้านไม่มีปัญหากัน เพราะส่วนใหญ่ชาวบ้านลองตองนับถือศาสนาพุทธและให้ความเคารพนับถือเจ้าอาวาสและพระลูกวัดทุกองค์มีการประสานงานกันระหว่างพระกับชาวบ้านในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ ชาวบ้านลองตองส่วนใหญ่มีความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนามีการเข้าวัดเข้าร่วมพิธีและกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 4.3 พิธีและกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

ประเพณี	เดือน
ประเพณีขึ้นใหม่	เดือนอ้าย
ประเพณีบุญกองข้าวใหญ่	เดือนยี่
ประเพณีบุญ 3 เดือน	เดือนสาม
ประเพณีเทศน์มหาชาติ	เดือนสี่
ประเพณีสงกรานต์	เดือนห้า
ประเพณีเลี้ยงศาลาต่าปู่	เดือนหก
ประเพณีเลี้ยงเจ้านา-เจ้าไร่	เดือนเจ็ด
ประเพณีเข้าพรรษา	เดือนแปด
ประเพณีบุญประดับดิน	เดือนเก้า
ประเพณีบุญข้าวสารท	เดือนสิบ
ประเพณีทำขวัญข้าว	เดือนสิบ
ประเพณีทำบุญทอดกฐิน	เดือนสิบเอ็ด
ประเพณีลอยกระทง	เดือนสิบสอง

ที่มา:บรรล บริบทชุมชน

อุไรวรรณ กอบัวกลาง (2545)

โรงเรียนและการศึกษา หมู่บ้านบ้านลองตองมีโรงเรียนระดับประถมศึกษา 1 แห่ง ชื่อโรงเรียนบ้านลองตอง สังกัดการประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ก่อตั้งเมื่อ ปี พ.ศ. 2440 ปัจจุบันมีครู 10 คน เด็กนักเรียนทั้งหมด 229 คน เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาแก่ลูกหลานชาวบ้านลองตองและบ้านใกล้เคียง นอกจากนั้นโรงเรียน โดยมีคณะครูยังเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับทุกฝ่ายมาโดยตลอดจนเป็นที่ยอมรับของชาวบ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่ ต้องการให้บุตรหลานของตนเองได้เรียนหนังสือสูง ๆ จะได้ไม่ต้องทุกข์ยากเหมือนกับตนเอง ดังนั้นจึงส่งลูกหลานเรียนจบสูง เพื่อจะได้รับราชการ ทำงานบริษัท หรือทำกิจกรรมส่วนตัว

ด้านสาธารณสุข ประชากรในหมู่บ้านบ้านลองตองมีสุขภาพอนามัยแข็งแรงสมบูรณ์ ชาวบ้านได้รับความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง การรักษาพยาบาล ปัจจุบันหมู่บ้านได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค โดยสถานพยาบาลที่ชาวบ้านลองตองใช้บริการ คือ สถานีอนามัยบ้านมะค่า สำหรับคนชรา และคนพิการในหมู่บ้าน ก็จะมีแพทย์ประจำตำบลเข้ามาให้การช่วยเหลือ โดยการออกตรวจอาการของคนในพื้นที่ สถานีอนามัยได้มีการจัดตั้งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2530 เพื่อดูแลสุขภาพอนามัยและดำเนินงานสาธารณสุขภายในหมู่บ้านร่วมกับเจ้าหน้าที่ในหมู่บ้านอย่างทั่วถึง และครอบคลุมในงานสาธารณสุข

ทุกด้าน ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีสุขภาพอนามัยที่ดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจำนวน 16 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. นางนกแก้ว	ศิริเกียรติ	ประธาน
2. นางเจริญ	พูนมะเร็ง	อสม.
3. นางเช่า	ปั้นโพธิ์	อสม
4. นางพัน	งามโพธิ์	อสม
5. นางกุหลาบ	จัดโพธิ์	อสม
6. นางสาววย	จัดโพธิ์	อสม
7. นางอำนวย	ทับจะบก	อสม
8. นางถันดร	ผินโพธิ์	อสม
9. นางประไพ	จอมมะเร็ง	อสม
10. นางทองม้วน	ชัยยะสูงเนิน	อสม
11. นางมาลี	จิตกลาง	อสม
12. นางสาวสดี	ปราบงูเหลื่อม	อสม
13. นางถำควน	สีทน	อสม
14. นางสาวสาคร	เลิศพงษ์	อสม
15. นางอำภย์	อินทร์ช้าง	อสม
16. นางจรวย	แปลกกลาง	อสม

องค์กรในหมู่บ้าน บ้านลองตองมีการจัดตั้งองค์กรหลายองค์กรด้วยกันในที่นี้จะกล่าวคือ องค์กรหลักของหมู่บ้านบ้านลองตอง ซึ่งมี 4 องค์กรด้วยกัน คือ กลุ่มตีมิด กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข

กลุ่มตีมิด หมู่บ้านบ้านลองตองกลุ่มตีมิดเริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2523 ผู้ริเริ่มในการก่อตั้งกลุ่มตีมิด คือ พัฒนาชุมชน มีผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกเริ่มแรกจำนวน 30คน ครอบครัวยุติเงินทุนในการดำเนินงานครั้งแรก 15,000 บาท ปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 46 คน ครอบครัวยุติเงินทุนในการดำเนินงาน 69,700 บาท มีคณะกรรมการดำเนินงาน ดังนี้คณะกรรมการ ปัจจุบัน ประกอบด้วย

1. นายเพชร บาตรโพธิ์	ประธานกรรมการ
2. นายควน เจียนโพธิ์	รองประธานกรรมการ
3. นางพิกุล ของโพธิ์	เลขานุการ
4. นางประไพจอมมะเร็ง	เหรัญญิก
5. นายเลี่ยม ของโพธิ์	กรรมการ

ที่ปรึกษา

1. พระอธิการ สมาน จันทสโร เจ้าอาวาสวัดคลองตอง
2. นายสมหมาย จันทรโพธิ์ ผู้ใหญ่บ้าน
3. นายเพชร วิริยะจารุ พัฒนาการ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เริ่มดำเนินการก่อตั้งเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2541 ผู้ริเริ่มในการก่อตั้งคือ พัฒนาการตำบลบ้านโพธิ์ เข้าไปดำเนินการทำประชาคมหมู่บ้าน ผลสรุปคือการทำชาวบ้านไม่มีเงินลงทุน เพื่อการผลิตจึงได้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาเพื่อระดมเงินฝากของสมาชิก มีสมาชิกเข้าร่วมดำเนินการเริ่มแรกของการก่อตั้งจำนวน 40 คน เงินออม 2,000 บาท ปัจจุบันมีสมาชิก 81 คน เงินออมมีเพิ่มขึ้นเป็น 150,000 บาท กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองตอง หมู่ 9 มีคณะกรรมการดำเนินงาน ดังนี้

คณะกรรมการ

1. นายมงคล นิคโคตสูง ประธานกรรมการ
2. นายบุญช่วย จงโพธิ์ รองประธานกรรมการ
3. นายประเสริฐ ทับจะบก เลขานุการ
4. นายจรัส คล้าสุข เภรัญญิก
5. นางประไพ จอมมะเรียง กรรมการ

กลุ่มแม่บ้านกลุ่มแม่บ้านหมู่บ้านบ้านคลองตองตำบลบ้านโพธิ์อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2540 ดำเนินการเป็นสมาชิกโดยแม่บ้านจำนวน 30 คน ได้รับเงินจากภาครัฐในการทำกิจกรรมจำนวน 15,000 บาท สำหรับเงินจำนวน 15,000 บาท สมาชิกได้มีมติร่วมกันว่าในการจัดกิจกรรมขึ้นต้น คือ ให้นำเงินกองทุนที่มีอยู่ไปให้สมาชิกกู้ยืมโดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 5 บาท/เดือน สำหรับการแบ่งผลกำไรแบ่งตามหุ้นและกำไรที่ได้รับ คณะกรรมการดำเนินงานดังนี้

คณะกรรมการ

1. นางชวน ดอนกลาง ประธานกรรมการ
2. นางละม่อม บาตรโพธิ์ รองประธานกรรมการ
3. นางละมุล คร้าสุข เภรัญญิก
4. นางสาวรณ ชาญโพธิ์ เลขา
5. นางเรศ สนศักดิ์ กรรมการ
6. นางเลื่อน บึงโพธิ์ กรรมการ
7. นางเสงี่ยม หมายเชือกกลาง สมาชิก
8. นางลำดวน สีทน สมาชิก

9. นางทองม้วน	ชัยยะสูงเนิน	สมาชิก
10. นางสาวบัวคลี	จันทร์โพธิ์	สมาชิก
11. นางบุญโสม	จันทร์โพธิ์	สมาชิก
12. นางสองเมือง	สอนโพธิ์	สมาชิก
13. นางเสมอ	มีเกาะ	สมาชิก

กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข หมู่บ้านบ้านลองตอง หมู่ 9 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2535 ผู้ริเริ่มก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข คือ คณะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัยตำบลบ้านโพธิ์ โดยการรับสมัครและคัดเลือกบุคคลที่มีความเสียสละและมีความสมัครใจที่จะทำงานด้านสาธารณสุขในหมู่บ้าน จำนวน 15 คน มีเงินกองทุนในการดำเนินงานซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 2,500 บาท ปัจจุบันมีสมาชิก 16 คน มีเงินกองทุนในการดำเนินงาน 4,000 บาท มีคณะกรรมการดำเนินการในบริหารงาน ดังนี้

คณะกรรมการ ปัจจุบันประกอบด้วย

1. นางนกแก้ว	ศิริเถียร	ประธานกรรมการ
2. นางเจริญ	พูนมะเร็ง	อสม.
3. นางเช้า	ปั้นโพธิ์	อสม.
4. นางพัน	งามโพธิ์	อสม.
5. นางกุหลาบ	จัดโพธิ์	อสม.
6. นางสาววย	จัดโพธิ์	อสม.
7. นางอำนวย	ทับจะบก	อสม.
8. นางตันดร	ผินโพธิ์	อสม.
9. นางประไพ	จอมมะเร็ง	อสม.
10. นางทองม้วน	ชัยยะสูงเนิน	อสม.
11. นางมาลี	จิตกลาง	อสม.
12. นางสาวสดี	ปราบงเหลื่อม	อสม.
13. นางลำดวน	สีทน	อสม.
14. นางสาวสาคร	เลิศพงษ์	อสม.
15. นางอภัย	อินทร์ช้าง	อสม.
16. นางจอย	แปลกกลาง	อสม.

สำหรับกลุ่มและองค์กรภายในหมู่บ้านบ้านลองตอง มีองค์กรภายนอกเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุน ดังนี้ สาธารณสุข พัฒนาชุมชน เกษตรตำบล สถาบันการศึกษาสถาบันราชภัฏ

นครราชสีมา องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ (อบต.บ้านโพธิ์) เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2540 อบต. ได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกในหมู่บ้านเพื่อเป็นตัวแทนในเรื่องของงบประมาณในการบริหารงานของหมู่บ้านของตนเองโดยเป็นงบประมาณในทางสาธารณูปโภคเพื่อชุมชน

2. ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง (หน่วยระบบ A)

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองโดยภาพรวมของหน่วยระบบ A จะพิจารณาเชิงระบบโดยแบ่งเป็นการประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ผลการประเมินโครงการปัจจัยนำเข้า

นโยบายของรัฐบาล(I_1)จากการประเมินผู้วิจัยพบว่าชาวบ้านมีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลเป็นส่วนมากกว่ารัฐบาลมีนโยบายนี้มาเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านในเรื่องเงินทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินให้ชาวบ้านด้วย

เงิน 1 ล้านบาท(I_2) จากการประเมินผู้วิจัยพบว่าเป็นเงินที่ทางรัฐบาลได้จัดสรรให้ทางหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาทเพื่อนำมาจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหมู่บ้านบ้านลองตองได้นำเงิน 1 ล้านบาทนี้มาจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองขึ้นมีการจัดประชุมในวันที่ 9 กรกฎาคม 2544 และได้รับเงินโอนในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2544 และได้ดำเนินการปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมเรียบร้อยแล้ว มีสมาชิก 120 ราย ปล่อยกู้เป็นราย 6 เดือน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน(I_3) จากการประเมินผู้วิจัยพบว่ากองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองได้จัดเวทีประชุมในวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 ณ วัดลองตองโดยมีคณะกรรมการระดับตำบลบ้านโพธิ์ คือ ปลัด อบต. เจ้าหน้าที่ส่วนกลาง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข สมาชิกอบต. ผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้านบ้านลองตองทุกคน ได้มาร่วมการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง มีการเสนอชื่อบุคคลต่างๆแล้วได้ลงคะแนนเสียงกันเราจึงได้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง 15 ท่านด้วยวิธีที่โปร่งใส

เงินที่ผู้กู้ชำระคืน(I_4) จากการประเมินผู้วิจัยพบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองส่วนใหญ่มีการชำระเงินกู้คืน แบบ 6 เดือน จ่าย 1 งวดพร้อมดอกเบี้ยโดยกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองได้คิดดอกเบี้ยร้อยละ 6 / ต่อปี ถ้ามีสมาชิกคนใดไม่ส่งตามกำหนด คณะกรรมการจะปรับ ทั้งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ผิดนัด 1-3 เดือน เพิ่มร้อยละ 1 บาท ถูกดอ้ม 6 เดือน ผิดนัด 4-6 เดือน เพิ่มร้อยละ 2 บาท ถูกดอ้ม 1 ปี ผิดนัด 6 เดือน เพิ่มร้อยละ 2 บาท ถูกออกจากสมาชิก

บัณฑิตอาสาสมัครกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง(I_5)จากการประเมินผู้วิจัยพบว่าบัณฑิตอาสาสมัครบทบาทหน้าที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองนั้นเป็นส่วนน้อย เช่น การทำบัญชี เราจะไม่มีส่วนเข้าไปช่วยเหลือเลยแต่เวลาที่มีการจัดทำเวทีประชุมหรือการประชุมเกี่ยวกับกองทุน

หมู่บ้านบ้านลองตองนั้น บัณฑิตจะมีบทบาทมากพอสมควรเช่นช่วยในการบันทึกการประชุมทุกครั้ง และพูดเรื่องเกี่ยวกับกองทุนบ้างเล็กน้อยเมื่อเรามีข่าวสาร

2.2 ผลการประเมินกระบวนการ กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง

การคัดเลือกผู้กู้ (P_1) จากการประเมินผู้วิจัยพบว่าโปร่งใสเป็นระบบและชัดเจนผู้สมัครต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองเสียก่อน แล้วจึงจะมีสิทธิยื่นคำขอกู้ การคัดเลือกผู้กู้นั้นจะดูจากผู้ค้าประกันหรือหลักทรัพย์วัตถุประสงค์ในการขอกู้และความน่าเชื่อถือในการชำระเงินคืนแก่กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองได้

การชำระหนี้ (P_2) จากการประเมินผู้วิจัยพบว่าสมาชิกให้ความสำคัญเกี่ยวกับการชำระเงินคืนต่อกองทุนเป็นอย่างมาก เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ได้มีการชำระเงินคืนงวดแรกเรียบร้อยแล้ว สมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือดีมาก เพราะส่งครบทุกราย

การทำบัญชี (P_3) จากการประเมินผู้วิจัยพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองนั้นได้ให้เลขานุการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองในขณะนี้ก็ยังไม่พบปัญหาใดๆ เกิดขึ้น

บทบาทของนักศึกษา (P_4) พบว่า บัณฑิตได้เข้าไปช่วยได้ไม่มากนักเท่าที่ควรแต่จะมีส่วนช่วยในการประสานงานกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองเท่าที่พอจะทำได้ตามบทบาทหน้าที่ของนักศึกษา

2.3 ผลการประเมินผลผลิตของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ดังนี้

1) ผลโดยตรงจากการประเมินผู้วิจัยพบว่ากองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองนั้นมีสมาชิกทั้งหมด 120 รายปล่อยกู้ 156 ราย เนื่องจากสมาชิกบางคนกู้ 2 รอบในเวลา 1 ปีทางคณะกรรมการมีการพิจารณาเรียบร้อยแล้วและทำให้สมาชิกบางคนมีอาชีพเสริมมีรายได้มากกว่าเดิมสมาชิกบางคนได้นำเงินที่ได้จากการประกอบอาชีพเสริมไปใช้หนี้สินทั่วไปจนครบเพราะหนี้สินนั้นดอกเบี้ยแพงมาก

2) ผลกระทบโดยตรงจากการประเมินผู้วิจัยพบว่าสมาชิกผู้กู้ทุกคนได้นำเงินไปประกอบอาชีพแตกต่างกันไปโดยแยกได้ดังนี้ อาชีพทำนา อาชีพค้าขาย อาชีพเลี้ยงสัตว์ และอาชีพช่างต่างๆ

3) ผลกระทบโดยอ้อมจากการประเมินผู้วิจัยพบว่า สมาชิกมีความร่วมมือในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองมากขึ้นได้แก่การเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองเกือบทุกครั้งที่มีการประชุมและมีความสามัคคีกันมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น มีความรักใคร่ปรองดองกัน ช่วยเหลือกันและมีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้

3 ผลการประเมินการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B)

การประเมินการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายจะพิจารณาจากปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองซึ่งมีจำนวนสมาชิก 120 ราย ปล่อยกู้ 156 ราย

แบ่งตามกลุ่มอาชีพได้แก่ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม อาชีพค้าขาย อาชีพเลี้ยงสัตว์ อาชีพช่างต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2 ผลการประเมินบริบทของผู้กู้แต่ละราย

ผลการประเมินบริบทของผู้กู้แต่ละรายของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง จะพิจารณาจากตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ ความรู้ ทรัพย์สิน หนี้สิน หนี้สินนอกระบบ อาชีพหลัก รายได้ ประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลประเมินบริบทของผู้กู้โดยแยกตามกลุ่มอาชีพ

ตารางที่ 4.4 ตัวชี้วัดบริบทชุมชน กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ความรู้	ทรัพย์สิน	หนี้สิน (กองทุน)	หนี้สิน นอกระบบ	อาชีพหลัก	รายได้ (เฉลี่ย)	ประสิทธิภาพ (ปี)
1	นางสายบัว ไชโพธิ์	ป. 4	ที่บ้าน	7,500	10,000	ทำนา	3,000	25
2	นางประไพ จอมมะเริง	ป. 6	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	19,000	30,000	ทำนา	3,000	20
3	นายเพชร บาตรโพธิ์	ป. 4	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	17,500	25,000	ทำนา	3,000	45
4	นายแก้ว จันทรีโพธิ์	ป. 4	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	15,500	20,000	ปลูกผัก	4,500	20
5	นายพัน ทั้งจันอัด	ป. 4	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	7,500	10,000	ทำนา	3,000	38
6	นายถัด ส่วนบุญ	ป. 6	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	13,000	15,000	ทำนา	3,000	35
7	นายสมหมาย จันทรีโพธิ์	ม. 3	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	5,000	20,000	ปลูกผัก	5,000	22
8	นายมา แชนโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	10,000	30,000	ภารโรง	5,500	37
9	นางบัวลอย กลิ้งโพธิ์	ป. 4	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	5,000	10,000	ปลูกผัก	6,000	23
10	นางเรศ สนศักดิ์	ป. 4	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	5,000	15,000	ทำนา	3,000	40
11	นางสำนวน สีทน	ป. 6	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	10,000	30,000	ปลูกผัก	5,000	21
12	นางลำหวน เลิศพงษ์	ป. 4	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	7,500	30,000	ทำนา	3,000	35
13	นางสงี่ยม หมายอ้อกลาง	ป. 4	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	5,500	25,000	ปลูกผัก	5,000	30
14	นางแถว รอดวินิจ	ป. 4	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	2,500	18,000	ทำนา	2,000	37
15	นางทองอยู่ จำปาโพธิ์	ป. 4	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	2,500	16,500	ทำนา	3,000	31
16	นางเวียน วาทา	ป. 4	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	5,000	17,000	ทำนา	2,500	32
17	นายขอบ จำปาโพธิ์	ป. 4	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	6,000	20,000	ทำนา	2,500	30
18	นายประนอม บาตรโพธิ์	ป. 4	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	2,500	30,000	ทำนา	3,000	35
19	นายสุเทพ ฮินโพธิ์	ป. 4	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	10,000	10,000	รับจ้าง	6,500	20
20	นายสมบัติ สอนกลาง	ป. 6	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	6,500	20,000	ปลูกผัก	3,000	21
21	นายบุญช่วย จองโพธิ์	ม. 3	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	5,000	30,000	ทำนา	2,000	20
22	นางสายมาน บุญเงิน	ป. 6	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	7,500	50,000	ปลูกผัก	2,000	15
23	นางสมัย สมดี	ป. 6	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	17,500	45,000	ปลูกผัก	4,000	10
24	นายอจันต์ พูนโมมะคัน	ป. 6	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	2,500	50,000	ปลูกผัก	3,500	11
25	นางสาวราย จัดโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	7,500	30,000	ปลูกผัก	4,000	18
26	นางทองม้วน ชัยยะสูงเนิน	ป. 6	ที่บ้าน,ที่ทำกิน	2,500	20,000	ปลูกผัก	2,500	13
27	นางทองสุข ขอนโพธิ์	ป. 4	ที่บ้าน	9,000	30,000	ทำนา	2,000	20
28	นายสมพงษ์ งามโพธิ์	ป. 4	ที่บ้าน	17,500	45,000	ทำนา	3,000	30
29	นางยวน ปุ่นโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	10,000	20,000	ขายของชำ	2,500	10
30	นายคุณ ปล้องงูเหลือม	ป. 4	ที่บ้าน	15,000	30,000	ปลูกผัก	3,000	21

31	นางสมบุญ บาคโรโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	15,000	30,000	เย็บผ้า	3,500	20
32	นายสมศักดิ์ เขยโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	15,000	20,000	ปลูกผัก	3,000	10
33	นายสุวิทย์ จิงโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	17,500	25,000	ช่างกลึง	6,000	10
34	นายบรรลือ ทิณเกาะ	ม. 3	ที่บ้าน	10,000	40,000	รับจ้าง	6,500	8
35	นางประทีน จวงช้าง	ม. 3	ที่บ้าน	10,000	10,000	เย็บจ้าง	4,000	3
36	นางสาวศิริ วัคศรีพะเนา	ป. 6	ที่บ้าน	12,500	12,500	ปลูกผัก	3,000	8
37	นายสมาน จำโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	10,000	40,500	ตีมีด	4,500	10
38	นางเลาะ คลังพิมาย	ป. 6	ที่บ้าน	10,000	20,000	รับจ้าง	4,500	7
39	นางทองเมือง ถอนโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	10,000	10,000	ทำนา	2,000	20
40	นางชวน คอนกลาง	ป. 6	ที่บ้าน	12,500	12,500	ทำนา	2,000	21
41	นางขง ใบโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	10,000	40,000	รับจ้าง	4,500	5
42	นายพิษณุ เขยโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	17,000	30,000	ปลูกผัก	3,000	10
43	นายช่วย ชาญสูงเนิน	ป. 6	ที่บ้าน	15,000	45,000	ทำนา	2,000	23
44	นางสมใจ พูนมะรัง	ป. 6	ที่บ้าน	10,000	20,000	ทำนา	2,000	13
45	นายสมหมาย บาทโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	6,500	6,500	ทำนา	2,000	18
46	นายช่วย เอื่อนกลาง	ป. 6	ที่บ้าน	17,500	20,000	ปลูกผัก	2,000	10
47	นางอุไร ใจโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	10,000	20,000	ทำนา	2,000	20
48	นายแปลก จำโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	11,000	25,000	ลูกจ้าง	5,500	10
49	นายประเสริฐ ทับจะบก	ป. 6	ที่บ้าน	7,000	15,000	รับจ้าง	4,000	18
50	นางเสนอ เพ็ชรสูงหล้อม	ป. 6	ที่บ้าน	8,000	-	ทำนา	2,000	30
51	นางพิกุล นามลี	ป. 6	ที่บ้าน	5,000	-	ทำนา	2,000	20
52	นางบัวแก้ว กลอนโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	5,000	10,000	ทำนา	2,000	23
53	นางประคอง ชชาติไทย	ป. 6	ที่บ้าน	10,000	3,000	รับจ้าง	5,000	10
54	นางสำเริง ปุ่นโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	15,000	5,000	ค้าขาย	3,000	5
55	นางอัว จันทิมา	ป. 4	ที่ดิน,ที่บ้าน	15,000	-	ทำนา	2,000	25
56	นางพัน จามโพธิ์	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	10,000	-	ปลูกผัก	3,000	10
57	นางปลานู กรมวงษ์	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	10,000	-	ปลูกผัก	3,000	10

ที่มา: บร : 11 แบบรายงานเฉพาะกรณี

อุไรวรรณ กอบัวกลาง (2545)

หมายเหตุ: 1. สมาชิกบางคนกู้ 2 รอบในเวลา 1 ปี ดังนั้น ชื่อของผู้กู้ก็จะซ้ำกันผู้วิจัย ได้ลงข้อมูลครั้งเดียว จำนวนผู้กู้ทั้งหมด 65 คน แต่ชื่อซ้ำ 8 ราย

2. ตัวเลขทรัพย์สินได้มาจากข้อมูลสมาชิกแต่ละคน แต่การประเมินตัวเงินนั้นเป็นของผู้วิจัย ซึ่งประเมินตามราคาท้องตลาด สิงหาคม พ.ศ. 2545

3. N/A ไม่พบข้อมูล

ตารางที่ 4.5 ตัวชี้วัดบริบทของผู้กู้แต่ละรายกลุ่มอาชีพ ค้าขาย

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ความรู้	ทรัพย์สิน	หนี้สิน (กองทุน)	หนี้สิน นอกระบบ	อาชีพหลัก	รายได้ (เฉลี่ย)	ประสบการณ์ (ปี)
1	นางหลอด ชากกลาง	ป. 4	บ้าน,ที่ดิน	4,000	-	ขายของชำ	2000	15
2	นางเจริญ พูนมะเรียง	ป.6	บ้าน,ที่ดิน	10,000	-	ขายขนมจีน	2500	10
3	นางโสภี กระจำงโพธิ์	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	19,000	-	ขายผัก	4000	5
4	นางประเสริฐ จันทร์ทอง	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	10,000	-	รับจ้าง	3000	5
5	นายสมพงษ์ งามโพธิ์	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	17,500	1,000	ทำนา	3000	30
6	นายชัยสิทธิ์ พิมพ์ปัฐ	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	5,000	-	ค้าขาย	2000	3
7	นางสุนทรี นาคคิลก	ม. 6	บ้าน,ที่ดิน	5,000	-	ค้าขาย	2500	5
8	นายคุณ ปล้องงูเหลือม	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	15,000	30000	ปลูกผัก	3000	21
9	นางเพ็ญพกา เพ็ชรภูเหล็ก	ม. 3	บ้าน,ที่ดิน	3,000	-	ค้าขาย	2000	4
10	นางเสนอ เพ็ชรภูเหล็ก	ป. 4	บ้าน,ที่ดิน	8,000	-	ทำนา	2000	30
11	นายรุ่ง สุชีพ	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	14,500	5000	ขายของชำ	3000	15
12	นางประจวบ เกียรติโพธิ์	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	20,000	-	ขายขนม	3500	5
13	นางชวน ปุ่นโพธิ์	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	10,000	20000	ขายของชำ	2500	10
14	นางสมคิด อิศรากุล	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	15,000	-	ค้าขาย	2000	10
15	นายประจวบ นิลโคกสูง	ม. 3	บ้าน,ที่ดิน	5,000	-	ทำนา	2500	16
16	นางอุไร ไชโพธิ์	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	10,000	-	ค้าขาย	2500	12
17	นางสองเมือง ถอนโพธิ์	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	10,000	-	ทำนา	2000	20
18	นางสุวรรณ ชาญโพธิ์	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	5,000	1000	ค้าขาย	3000	10
19	นางชวน ตอนกลาง	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	12,500	20000	ทำนา	2000	21
20	นางสาวอรรุญา บาตรโพธิ์	ม. 3	บ้าน,ที่ดิน	5,000	20000	รับจ้าง	4500	5
21	นางสายบัว รักษากุล	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	14,500	20000	ขายกล้วยเตี้ย	3000	3
22	นายแก้ว จันทร์โพธิ์	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	15,500	20000	ปลูกผัก	4500	20
23	นางสุทิดา ศรีนครินทร์	ม. 3	บ้าน,ที่ดิน	15,000	-	ค้าขาย	6000	10
24	นางสมควร สุชีพ	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	10,000	-	ค้าขาย	4500	6
25	นางลำพึง คินโพธิ์	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	15,000	-	ค้าขาย	2000	5
26	นายเอก เพ็ชรภูเหล็ก	ปวส.	บ้าน,ที่ดิน	5,000	-	ถูกจ้าง	5000	6
27	นางเชื้อ จำปาโพธิ์	ป. 6	บ้าน,ที่ดิน	15,500	50000	ทำนา	2000	20
28	นางสาวลมโซ บาตรโพธิ์	ม. 3	บ้าน,ที่ดิน	20,000	-	ถูกจ้าง	5000	6
29	นางสาววดี จันทร์โพธิ์	ปวส.	บ้าน,ที่ดิน	5,000	-	ค้าขาย	2000	1

ที่มา: บร. 11แบบรายงานเฉพาะกรณี

อุไรวรรณ กอบัวกลาง (2545)

หมายเหตุ1)สมาชิกบางคนกู้ 2 รอบ ในเวลา 1 ปี ดังนั้น ชื่อของผู้กู้จะซ้ำกันผู้วิจัยจึงได้ลงข้อมูลครั้งเดียว จากจำนวนผู้กู้อาชีพค้าขาย 34 ราย ชื่อซ้ำ 5 ราย

2) ตัวเลขทรัพย์สินได้ข้อมูลมาจากสมาชิกแต่ละคนแต่การประเมินตัวเงินนั้นเป็นผู้วิจัยซึ่งประเมินตามราคาท้องตลาด เดือนสิงหาคม 2545

ตารางที่ 4.6 ตัวชี้วัดบริบทของผู้ดูแลรายกลุ่มอาชีพ เลี้ยงสัตว์

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ความรู้	ทรัพย์สิน	หนี้สิน (กองทุน)	หนี้สิน นอก ระบบ	อาชีพหลัก	รายได้ (เฉลี่ย)	ประสบการณ์ (ปี)
1	นายนิพนธ์ นิลโคกสูง	ม. 3	ที่ดิน ที่บ้าน	14,500	5000	ช่างซ่อมรถ	5000	6
2	นายแจ้ง ปรอยกระโทก	ป. 4	ที่ดิน ที่บ้าน	20,000		ทำนา	2000	30
3	นายช่วย เอื่อนกลาง	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	17,500		ปลูกผัก	2000	10
4	นางไฉน ขาวพลกรัง	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	2,500		ทำนา	2000	20
5	นายถนอม พินินมะรัง	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000		ทำนา	2000	35
6	นายเที่ยง แมงกลาง	ป. 4	ที่ดิน ที่บ้าน	7,500		ปลูกผัก	2000	21
7	นางประคอง ชาดีไทย	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000	3000	รับจ้าง	5000	10
8	นายสิงห์ จอมทองกลาง	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	5,000	2000	ทำนา	2000	15
9	นางพัน งามโพธิ์	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000		ปลูกผัก	3000	10
10	นางกุหลาบ จันเขียด	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000		ทำนา	2000	15
11	นางสมใจ พูนมะรัง	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000	20000	ทำนา	2000	13
12	นางบุญช่วย กระจำงโพธิ์	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	9,000		เลี้ยงปลา	2000	5
13	นายสุพมิตร กอบัวกลาง	ปริญญา	ที่ดิน ที่บ้าน	7,500		ลูกจ้าง	6000	6
14	นางตำเรียง ปุ่นโพธิ์	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	15,000	5000	ค้าขาย	3000	5
15	นายแปลก จำโพธิ์	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	11,000	25000	ลูกจ้าง	5000	10
16	นางอ้วน จันทิมา	ป. 4	ที่ดิน ที่บ้าน	15,000		ทำนา	2000	25
17	นางรง ใบโพธิ์	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000	40000	รับจ้าง	4500	5
18	นายโปีะ ปุ่นโพธิ์	ป. 4	ที่ดิน ที่บ้าน	5,000		ทำนา	2000	30
19	นางประหิน จวนช้าง	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000	10000	เข็บผ้า	4000	3
20	นางทองสุข ขอนโพธิ์	ป. 4	ที่ดิน ที่บ้าน	9,000	30000	ทำนา	2000	20
21	นางเลาะ คลังพิมาย	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000	20000	รับจ้าง	4500	7
22	นางประหยัด สีทากุล	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	4,000	1000	ทำนา	1000	10
23	นางสายัน จำโพธิ์	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000	5000	ทำนา	2000	12
24	นางอมอร พิพย์ประเสริฐ	ม. 3	ที่ดิน ที่บ้าน	5,000		รับจ้าง	5000	8
25	นายจรัส คร่ำสุข	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	5,000		ทำนา	2000	21
26	นายสมหมาย บาทโพธิ์	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	6,500	6500	ทำนา	2000	15
27	นางมาเรียม ดินโพธิ์	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	5,000	2000	ทำนา	2000	5
28	นางสายบัว รักษากุล	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	14,500	20000	ค้าขาย	3000	3
29	นางอำภัย อินทร์ช้าง	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	5,000		ปลูกผัก	2500	10
30	นายบรรลือ ทีเกาะ	ม. 3	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000	40000	รับจ้าง	6500	8
31	นางนกแก้ว ศิริเกษร	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000	2000	ทอดผ้า	2000	10
32	นายประสงค์ อังจอหอ	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000	2000	ทอดผ้า	2500	8
33	นางดารศ กลายกลาง	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	5,000		ทำนา	2000	5
34	นางหลงมา เกรียมโพธิ์	ม. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000	2000	ทำนา	2000	25
35	นางประเสริฐ จันทร์ทอง	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	10,000		รับจ้าง	3000	5
36	นายรุณ ขุธิพ	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	14,500	5000	ขายของชำ	3000	15
37	นางทองอยู่ จำปาโพธิ์	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	5,500	65000	ทำนา	3000	20

38	นางประทีน แจ่มหมื่นไวย	ปริญญา	ที่ดิน ที่บ้าน	15,000		ครู	12000	25
39	น.ส. อุไรวรรณ กอบัวกลาง	ปริญญา	ที่ดิน ที่บ้าน	15,000		รับจ้าง	5700	1
40	นายลัด ส่วนบุญ	ป. 6	ที่ดิน ที่บ้าน	3,000	15000	ทำนา	3000	35

ที่มา : บร. 11แบบรายงานเฉพาะกรณี

อุไรวรรณ กอบัวกลาง (2545)

หมายเหตุ : 1. สมาชิกบางคนกู้ 2 รอบ ในเวลา 1 ปี ดังนั้น ชื่อของผู้กู้แต่ละรายจะซ้ำกัน ผู้วิจัยจึงได้
ลงข้อมูลครั้งเดียว จากจำนวนผู้กู้อาชีพเลี้ยงสัตว์ 44 ราย ชื่อซ้ำ 3 ราย

2. ตัวเลขทรัพย์สินได้ข้อมูลมาจากสมาชิกแต่ละคน แต่การประเมินสินนั้นผู้วิจัย
ประเมินตามท้องตลาด เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2545

3.N/A ไม่พบข้อมูล

ตารางที่ 4.7 ตัวชีวัดบริบทของผู้กู้ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ (ช่างเย็บผ้า, ช่างเสริมสวย, ช่างตีมีด ฯลฯ)

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ความรู้	ทรัพย์สิน	หนี้สิน (กองทุน)	หนี้สิน นอกระบบ	อาชีพหลัก	รายได้ (เฉลี่ย)	ประสบการณ์ (ปี)
1	นายสุวิทย์ จิงโพธิ์	ม. 3	ที่บ้าน,รถ	17,500	100,000	ช่างกลึง	6,000	10
2	นายเชื้อ จำปาโพธิ์	ป. 6	ที่บ้าน	11,500	50,000	ทำนา	2,000	20
3	นายสมวงศ์ หอมมณี	ม. 3	ที่ดินทำกิน	5,000	20,000	ช่างซ่อมรถ	9,000	15
4	น.ส.สมควร เลิศพงษ์	ป. 6	ที่ดินทำกิน	2,500	10,000	ช่างเสริมสวย	3,000	18
5	นายฉลวย จัดโพธิ์	ป. 6	ที่ดินทำกิน	7,500	30,000	ตีมีด	5,000	10
6	นายสมาน ช่างโพธิ์	ป. 6	ที่ดินทำกิน	10,000	10,000	ตีมีด	5,000	10
7	นายพิษณุ เขยโพธิ์	ป. 6	ที่ดินทำกิน	17,000	-	ปลูกผัก	4,000	10
8	นายสำเริง จันทร์โพธิ์	ป. 6	ที่ดินทำกิน	2,000	-	ตีมีด	5,000	6
9	นายสุทิน พลาคโต	ป. 6	ที่ดินทำกิน	7,500	-	ช่างบ้าน	6,000	5
10	นางสมบุญ มาตรโพธิ์	ป. 6	ที่ดินทำกิน	10,000	10,000	เย็บผ้า	3,000	20
11	นางสาววิตรี วัชรวิพะนา	ป. 6	ที่ดินทำกิน	12,500	10,000	ปลูกผัก	3,000	8
12	น.ส.ประทีป เลิศพงษ์	ป. 6	ที่ดินทำกิน	15,000	20,000	เสริมสวย	4,000	5
13	น.ส.สมคิด พินิจมะเรียง	ม. 6	ที่ดินทำกิน	10,000	3,000	เสริมสวย	4,500	1

ที่มา : บร. 11แบบรายงานเฉพาะกรณี

อุไรวรรณ กอบัวกลาง (2545)

หมายเหตุ : 1. สมาชิกบางคนกู้ 2 รอบ ในเวลา 1 ปี

2.ตัวเลขทรัพย์สินได้ข้อมูลมาจากสมาชิกแต่ละคน แต่การประเมินสินนั้นผู้วิจัยประเมิน
ตามท้องตลาด เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2545

3. N/A ไม่พบข้อมูล

ตารางที่ 4.8 สรุปทุกกลุ่มอาชีพของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง 2544-2545

กลุ่มอาชีพ	ความรู้	ทรัพย์สิน	หนี้สิน ธนาคาร	หนี้สินนอก ระบบ	อาชีพหลัก	รายได้	ประสบการณ์
เกษตรกรรวม (65 ราย)	ป.4	ที่บ้าน ที่ดิน	20,000	10,000	ทำนา	4,000	10
ค้าขาย (34 ราย)	ป.6	ที่ดิน ที่บ้าน	50,000	10,000	ค้าขาย	5,000	3
เลี้ยงสัตว์ (44 ราย)	ป.6	ที่ดิน ที่บ้าน	30,000	5,000	ทำนา	3,000	15
ช่างต่าง ๆ (13 ราย)	ป.6	ที่ดิน ที่บ้าน	20,000	2,500	ช่าง	4,500	2

ที่มา : บร11แบบรายงานเฉพาะกรณี

อุไรวรรณ กอบัวกลาง (2545)

หมายเหตุ: 1. ตัวเลขทรัพย์สินได้ข้อมูลมาจากสมาชิกแต่ละคนแต่การประเมินตัวเงินนั้นเป็นของผู้วิจัย ซึ่งประเมินตามราคาท้องตลาด เดือนสิงหาคม 2545

2. N/A ไม่มีข้อมูล

กล่าวโดยภาพรวมแล้ว บริบทของผู้กู้แต่ละรายแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการดำเนินธุรกิจ หรือกิจกรรมของแต่ละคน ว่ามีความเข้มแข็ง และมีประสบการณ์ กล่าวคือ

ความรู้ : ส่วนมากสมาชิกจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทรัพย์สิน : สมาชิกส่วนใหญ่มีที่ดินทำกิน มีบ้านเป็นของตัวเอง หนี้สินธนาคาร : มีประมาณคนละ 10,000 บาท หนี้สินนอกระบบ : มีประมาณคนละ 5,000 บาท อาชีพหลัก : สมาชิกส่วนมากมีอาชีพหลัก คือ ทำนา ปลูกผักรายได้ : ประมาณคนละ 4,000 บาท ต่อเดือน ประสบการณ์ : ประมาณเฉลี่ย 2 ปี

3.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B)

การประเมินปัจจัยนำเข้าในการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายจะพิจารณาจากตัวชี้วัดสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ เงินที่ได้กู้ เงินอื่น ๆ สถานที่และวัตถุดิบ เทคนิควิธีทำงาน และกำลังงาน (จำนวนคน) ในกรณีผู้กู้แต่ละรายของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง

ตารางที่ 4.9 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของผู้ดูแลรายกองทุนหมู่บ้านบ่อนทอง พ.ศ. 2544-2545

กลุ่ม	เงินที่ได้	เงินอื่น ๆ	สถานที่/วัตถุ	เทคนิคการทำงาน	กำลังงาน (คน)
			คิบ		
ทำนา (65)	15,000	-	ที่นา	ทำมานานแล้ว	เด็ก, ผู้ใหญ่
ค้าขาย (34)	15,000	-	ที่บ้าน	ขายมานานแล้ว	ผู้ใหญ่
เลี้ยงสัตว์ (44)	15,000	-	ที่บ้าน	เลี้ยงมานานแล้ว	เด็ก, ผู้ใหญ่, คนชรา
บริการ (ช่าง) (13)	10,000	-	ที่บ้าน	ทำมานานแล้ว	ผู้ใหญ่

ที่มา:บรรณานุกรมเฉพาะกรณี

อุไรวรรณ กอบัวกลาง (2545)

หมายเหตุ:1.ตัวเลขทรัพย์สินได้ข้อมูลมาจากสมาชิกแต่ละคนแต่การประเมินตัวเงินนั้นเป็นของผู้วิจัย ซึ่งประเมินตามราคาท้องตลาด เดือนสิงหาคม 2545

2. N/A ไม่มีข้อมูล

จากตารางที่ 4.9 จะเห็นได้ว่า โดยภาพรวม จำนวนเงินผู้ดูแลราย 15,000 บาท สถานที่ประกอบการ คือที่บ้าน เป็นที่ของตัวเอง เทคนิคการทำงานก็เป็นความชำนาญมาตั้งแต่ดั้งเดิม คนส่วนมากในการใช้แรง คือ ผู้ใหญ่

3.3 ผลการประเมินกระบวนการของผู้ดูแลราย

การประเมินกระบวนการของผู้ดูแลราย ผู้วิจัยจะพิจารณาตามกลุ่มอาชีพ โดยที่จะให้ความสนใจกับตัวแปร และตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ การทำกิจการถุกวิธี การหาตลาดที่ดี การหาวัตถุดิบ ที่ดี การทำบัญชี การทำกิจการถุกวิธี

กลุ่มทำนา มีสมาชิก 65 ราย เป็นเงิน 404,000 บาท

ผลการประเมิน พบว่า กลุ่มอาชีพทำนาส่วนใหญ่มีเทคนิควิธีการทำนาแบบดั้งเดิม ทำสืบต่อกันมาเรื่อย ๆ กลุ่มอาชีพทำนาส่วนมากจะทำนาสำหรับบริโภคในครัวเรือน ถ้าเหลือจากการบริโภค ก็จะนำไปขาย โดยสมาชิก 1 คน ก็จะมีที่นาประมาณ คนละ 1-5 ไร่ เป็นส่วนมาก แรงงานที่ใช้ก็จากสมาชิกในครัวเรือนหรือจ้างแรงงานจากหมู่บ้านใกล้กันเงินผู้กองทุนถ้าเฉลี่ยแล้วจะได้ประมาณคนละ 15,000 บาท สมาชิกก็นำเงินมาซื้อปุ๋ย หรือนำมาจ้างแรงงาน ฯลฯ

กลุ่มอาชีพค้าขาย มีสมาชิก 34 ราย เป็นเงิน 245,500 บาท

ผลการประเมินพบว่า กลุ่มอาชีพค้าขายส่วนใหญ่ก็ประกอบอาชีพค้าขายอยู่ก่อนแล้ว สมาชิกจึงได้กู้เงินเพื่อนำมาลงทุนเพิ่มเติม เพื่อซื้อสินค้าเข้าร้านให้มากกว่าเดิม หรือบางคนก็นำไปลง

ทุนค้าขายใหม่ ๆ เพราะว่าบางคนไม่เคยทำอาชีพค้าขายมาก่อน อาชีพค้าขายเป็นอาชีพที่ต้องมีเงิน ทุนหมุนเวียนทุกวัน ส่วนใหญ่ก็จะขายของชำ ขายอาหาร ฯลฯ

กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ มีสมาชิก 44 ราย เป็นเงิน 275,500 บาท

ผลการประเมินพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ได้นำเงินกู้มาลงทุนประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงวัว เลี้ยงหมู เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา สมาชิกนั้นได้นำเงินไปซื้อพันธุ์สัตว์ ซื้ออาหารสัตว์ หรือทำคอกให้สัตว์อาศัย เป็นต้น

กลุ่มอาชีพช่างต่าง ๆ มีสมาชิก 13 ราย เป็นเงิน 90,000 บาท

ผลการประเมินพบว่า สมาชิกของกลุ่มอาชีพช่างได้นำเงินมาลงทุนประกอบอาชีพช่าง ได้แก่ ช่างเสริมสวย ช่างเย็บผ้า ช่างกลึง ช่างซ่อมรถหรือว่าช่างตีมีด สมาชิกก็ได้นำเงินไปซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพต่อไป

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า สมาชิกส่วนใหญ่ได้นำเงินไปลงทุนซื้อวัสดุ-อุปกรณ์ มาเพื่อประกอบอาชีพอีกด้วยสมาชิกทุกคนมีกระบวนการดำเนินการตามคำขอกู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บางคนก็มีประสบการณ์มากกว่าเดิม แต่ข้อจำกัดอยู่ที่จำนวนเงินที่ขอกู้ได้น้อยเกินไป บางครั้งไม่เกิดประโยชน์ที่เห็นผลชัดเจน

3.4 ผลการประเมินผลผลิตในการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

ผู้วิจัยจะประเมินผลผลิตในการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย แยกตามกลุ่มอาชีพ โดยที่แต่ละกลุ่มอาชีพ อาจจะได้รับการพิจารณาจากผลโดยตรง ผลกระทบโดยตรง ผลกระทบโดยอ้อม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.4.1 ผลโดยตรง พบว่า กลุ่มอาชีพทุกกลุ่มอาชีพมีงานทำมีรายได้มากกว่าเดิมมีเงินมาลงทุนโดยที่สมาชิกบางคนไม่ต้องไปมีหนี้สินนอกระบบเหมือนกับอดีตดังนั้นสมาชิกที่ได้รับเงินกู้ ก็ได้นำเงินมาประกอบอาชีพที่มั่นคง

3.4.2 ผลกระทบโดยตรงพบว่า กลุ่มอาชีพทุกกลุ่มมีความสามัคคีกันเวลาทำงาน สมาชิกร่วม มือแรงกันดีเป็นสิ่งที่บอกได้ว่าหมู่บ้านมีความพร้อมมีความเข้มแข็งในการจัดการบริหาร กองทุนหมู่บ้าน

3.4.3 ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า สมาชิกทุกคนมีรายได้เพิ่ม ดังนั้นสมาชิกสามารถนำเงินไปซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ได้อีก

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง

4.1.1 การเกิดกองทุนจากการประเมินผู้วิจัยพบว่า ก่อนที่จะมีกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทนั้น หมู่บ้านบ้านลองตองได้มีกองทุนมายมาย อาทิ กลุ่มออมทรัพย์ (เงินตั้งจะ) กลุ่มเกษตร กลุ่มเงินแสน ดังนั้น พอรัฐบาลมีนโยบายว่าจะมีกองทุน 1 ล้านบาท ลงมาทุกหมู่บ้าน ชาวบ้านก็ได้รับ

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนจากสื่อต่าง ๆ และผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้านมีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน เพื่อมาพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ให้ชาวบ้านหลังจากเกิดกองทุนหมู่บ้านแล้ว ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการสมัครเป็นสมาชิกเป็นอย่างดี

4.1.2 ระบบบริหารกองทุนจากการประเมินผู้วิจัยพบว่า กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง มีคณะกรรมการบริหารกองทุน 15 ท่านมาจากการคัดเลือกตามระเบียบกองทุน คณะกรรมการร่วมกับสมาชิกกองทุนสร้างระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองก็ได้เปิดรับ สมาชิกกองทุนมีการจัดทำบัญชี มีการรับเงินฝากจากทุนต่าง ๆ บางคนยื่นคำขอกู้ คณะกรรมการมีการพิจารณาให้เงินกู้ตามระเบียบขอกู้ และคิดดอกเบี้ยตามระเบียบ คือร้อยละ 6 บาท/ปี มีกำหนดให้ชำระคืน 2 งวด มีการจัดสรรผลประโยชน์ จากดอกเบี้ยกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ได้จัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเองจากการประเมินผู้วิจัยพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองมีความรู้ ความเข้าใจในเศรษฐกิจพอเพียง มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง มีการหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ และมีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการของผู้ได้ด้วย

4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจจากการประเมินผู้วิจัย พบว่า จากการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน บ้านลองตองขึ้นนั้นปัญหาเศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นเศรษฐกิจจากโครงการนี้เพราะประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง เป็นหลักแหล่ง คงจะไม่มีประชาชนคนใดคงไม่ย้ายถิ่นฐานแน่นอน คาดว่า โครงการนี้จะเห็นผลได้ดีในปีต่อ ๆ ไป

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งจากการประเมินผู้วิจัย พบว่า หมู่บ้านบ้านลองตองมีความเข้มแข็ง ด้านเศรษฐกิจ สังคม ชาวบ้านกินดีอยู่ดี มีเงินใช้หนี้สินประชาชนไม่ถูกเอาเปรียบในการประกอบอาชีพ

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

4.2.1 ปัจจัยด้านบวกจากการประเมินผู้วิจัย พบว่า สมาชิกบ้านลองตองประชาชนมีความสามัคคีกันในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เพราะว่าชาวบ้านมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาล ว่ารัฐบาลอยากให้เศรษฐกิจดี โดยทำให้ชาวบ้านมีอาชีพ มีงานทำ มีรายได้เพิ่ม

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ จากการประเมินผู้วิจัยพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านลองตองบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการประชุมเพราะไม่พอใจในการตัดสินใจพิจารณาเงินกู้

4.3 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.3.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่ากองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศดี หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง ทำให้ชาวบ้านมีงานทำ มีรายได้ การที่ชาวบ้านมีงานทำก่อ

ให้เกิดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ช่วยลดปัญหาของสังคม ช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ได้ดี เป็นตัวชี้ให้เห็นว่ากองทุนหมู่บ้านสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน

4.3.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านบ้านลองตอง พบว่าประชาชนไม่มีหนี้ มีอาชีพที่ดี มีรายได้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

เนื้อหาในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยได้สรุป ผลการประเมินโครงการ อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ด้านต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ค้นพบจากการติดตามและประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ตั้งแต่ เดือนธันวาคม 2544 – สิงหาคม 2545

5.1 สรุปผลการประเมิน

5.1.1 วัตถุประสงค์ โดยภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง จากการติดตามและประเมินโครงการในระยะเวลาเดือนธันวาคม 2544 – สิงหาคม 2545 พบว่า กระบวนการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองบรรลุเป้าหมายเป็นที่น่าพอใจ เพราะว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง มีกองทุนหมุนเวียน มีงานทำ มีรายได้เพิ่ม สมาชิกมีการพึ่งพาตนเอง แก้ปัญหาของตนเองได้ มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเสริมธุรกิจแบบพอเพียง สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย

5.1.2 วิธีดำเนินงาน การดำเนินงานผู้วิจัยได้ยึดตามรูปแบบระบบ “ซีพีโมเดล” กรอบแนวคิดทางทฤษฎีนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ได้แก่ C คือ I คือ ปัจจัยนำเข้า P คือ กระบวนการ P คือ ผลผลิตดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นวิธีดำเนินการประเมินโครงการในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยพิจารณาจาก 3 ระบบระบบ A การบริหารจัดการกองทุน ระบบ B ผู้กู้แต่ละราย ระบบ C บริบทหมู่บ้าน

5.1.3 ผลการดำเนินการ ผลการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองนั้นทางผู้วิจัยได้แยกย่อยดังนี้

1) สรุปบริบทชุมชน (หน่วยระบบ C) โดยภาพรวมหมู่บ้านบ้านลองตองด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านมีความเป็นอยู่อาศัยที่ดี ส่วนมากจะประกอบอาชีพหลัก คือ การทำนา รับจ้างทั่วไป และมีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองเป็นส่วนมาก ชาวบ้านบ้านลองตองอยู่กันแบบระบบเครือญาติ มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความช่วยเหลือเกื้อกูล มีความสามัคคีกันดี ผู้นำมีคุณธรรม ยุติธรรม หมู่บ้านบ้านลองตองมีความเข้มแข็งดีมาก สมาชิกในครอบครัวมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ และมีอาชีพเสริม มีรายได้ดี หมู่บ้านบ้านลองตอง มีความพร้อมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองอย่างแน่นนอน เพราะชาวบ้านมีความสามัคคีกัน ให้ความร่วมมือในทุกด้าน

2) สรุปการดำเนินงานกองทุน (หน่วยระบบ A) ในระยะเวลาดังแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือนสิงหาคม 2545 โดยภาพรวมการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ได้จัดเวทีประชาคมในการเลือกคณะกรรมการ วันที่ 9 กรกฎาคม 2544 และได้รับสมาชิกกองทุน กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองได้รับโอนเงินเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2544ได้ปล่อยกู้ 156 ราย เป็นเงิน 1,015,000 บาท

เนื่องจากการปล่อยเงินกู้ไป 2 รอบแล้ว สมาชิกผู้กู้ได้นำเงินไปประกอบอาชีพโดยแยกตาม กลุ่มอาชีพ ประกอบด้วย กลุ่มทำนา กลุ่มค้าขาย กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มช่างต่าง ๆ ผลการดำเนินงานในรอบ 10 เดือนที่ผ่านมาพบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอมีการบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ยุติธรรมต่อสมาชิกทุกคน คณะกรรมการมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลเป็นอย่างดี กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอ มีการชำระเงินคืน 1 งวดแล้ว ดังนั้น กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอจึงมีเงินทั้งหมด 1,029,113.25 บาท ปล่อยกู้ทั้งหมด 1,015,000 บาท เป็นการดำเนินงานกองทุนที่ดีมาก

กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอนั้นคนจนมีสิทธิที่จะขอกู้เพราะว่าคณะกรรมการจะมีการพิจารณาให้ในกรณีพิเศษ เนื่องจากสมาชิกบางคนไม่มีที่ดินทำมาหากิน แต่เขามีอาชีพรับจ้างทั่วไป บางคนก็เช่านาคนอื่นทำ ที่สำคัญในการพิจารณาให้กู้เงินคือความน่าเชื่อถือของสมาชิกคนนั้นด้วย คณะกรรมการจะปล่อยกู้อยู่ละ 2,000-5,000 บาท เท่านั้น

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอที่มีบทบาทในการบริหารจัดการกองทุนคือ

1. นายสมหมาย จันทรโพธิ์ ประธานกองทุน เพราะว่า ประธานมีความรับผิดชอบ เป็นผู้นำที่ยุติธรรม มีการประสานงานกับหน่วยรัฐดีมาก
2. นางประไพ จอมมะเร็ง เลขานุการกองทุน เพราะว่า เลขานุการมีหน้าที่ทำบัญชีทุกอย่างที่เกี่ยวกับกองทุน และประสานงานกับหน่วยรัฐ

ตารางที่ 5.1 สถานการณ์การเงินของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอ(เดือนแรก)

รายการ	จำนวนเงิน
จำนวนเงินกองทุนทั้งหมด	1,000,000
เงินที่ปล่อยกู้	947,000
เงินที่กันไว้ฉุกเฉิน	53,000
ดอกเบี้ยในธนาคาร	703.25
เงินสดในบัญชีกองทุนฯ	53,703.25
เงินที่ผู้กู้ยืมค้างชำระทั้งหมด	947,000
รวมเงินทั้งหมด	1,000,703.25

ที่มา : คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอ หมู่ 9 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา ณ วันที่ 30 สิงหาคม 2545

ตารางที่ 5.2 สถานการณ์การเงินของกองทุนหมู่บ้านบ้านสองตอง(6 เดือน)

รายการ	จำนวนเงิน
จำนวนเงินกองทุนทั้งหมด	1,000,000
เงินที่ปล่อยกู้	947,000
เงินที่กันไว้ฉุกเฉิน	53,000
ชำระค่านวดแรก	473,500
ดอกเบี้ยงวดแรก	28,410
ดอกเบี้ยในธนาคาร	703.25
เงินสดในบัญชีกองทุนฯ	555,613.25
เงินที่ผู้กู้ยืมค้างชำระทั้งหมด	473,500
รวมเงินทั้งหมด	1,029,113.25

ที่มา : คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านสองตอง หมู่ 9 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา ณ วันที่ 30 สิงหาคม 2545

ตารางที่ 5.3 สถานการณ์การเงินของกองทุนหมู่บ้านบ้านสองตอง(เดือน สิงหาคม)

รายการ	จำนวนเงิน
จำนวนเงินกองทุนทั้งหมด	1,029,113.25
เงินที่ปล่อยกู้ 2 รอบทั้งหมด	1,015,000
เงินที่กันไว้ฉุกเฉิน	14,113.25
ดอกเบี้ยในธนาคาร	-
เงินสดในบัญชีกองทุนฯ	14,113.25
เงินที่ผู้กู้ยืมค้างชำระทั้งหมด	1,015,000
รวมเงินทั้งหมด	1,029,113.25

ที่มา : คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านสองตอง หมู่ 9 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา ณ วันที่ 30 สิงหาคม 2545

3) สรุปผู้กู้แต่ละราย (ระบบ B) ในระยะเดือนธันวาคม 2544 ถึง เดือนสิงหาคม 2545 ที่ผู้วิจัยได้ติดตามผลและประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองนั้น พบว่า ผู้กู้แต่ละรายแยกตามกลุ่มอาชีพได้ดังนี้ กลุ่มอาชีพทำนา กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ กลุ่มอาชีพช่างต่าง ๆ กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองให้ผู้รายละประมาณ 15,000 บาท สมาชิกส่วนใหญ่ได้นำเงินไปใช้พัฒนาอาชีพของตนเอง ทำให้สมาชิกส่วนใหญ่ที่มีรายได้มากเพิ่มขึ้นนั้น ได้นำเงินที่ได้ไปใช้หนี้สินนอก ระบบที่มีดอกเบี้ยที่สูงและบางคนก็นำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพอย่างอื่นอีกตามวัตถุประสงค์ที่เขียนคำขอกู้ และนำไปดำเนินกิจการของตนเองอย่างได้ผลดี แต่ก็มีสมาชิกส่วนน้อยที่นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง

จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองผู้วิจัย พบว่า กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองบรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ การเกิดกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองก็เกิดจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน เริ่มจากการจัดเวทีประชาคม เพื่อเลือกคณะกรรมการกองทุน การทำระเบียบข้อบังคับ การเป็นสมาชิกกองทุน และการปล่อยเงินกู้ ชาวบ้านให้ความร่วมมือดีมากด้วย คิดว่ากองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองจะอยู่ต่อไป ระบบบริหารกองทุนนั้น กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองได้แบ่ง ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองทุกด้านการมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง สมาชิกทุกคนแลกเปลี่ยนความรู้เป็นอย่างดีในการประกอบอาชีพกลุ่มเดียวกันภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองมีการรวมตัวเป็นกลุ่มอาชีพต่างๆเช่น กลุ่มทำนา กลุ่มค้าขาย กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มช่างต่าง ๆ มีอะไรก็ปรึกษากันเป็นอย่างดี การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้านบ้านลองตองนั้น ชาวบ้านบ้านลองตองมีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือพึ่งพากันและกันเป็นอย่างดี เช่น เวลามีนงานบุญ งานบวชที่ใด ชาวบ้านก็จะร่วมมือ ร่วมใจกันทำงานจนประสบผลสำเร็จไปด้วยดี

5.2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ ผู้วิจัยการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง พบว่า ปัจจัยด้านบวกของกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองนั้น ก็คือ ชาวบ้านบ้านลองตองให้ความร่วมมือกันในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุน ชาวบ้านให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และแลกเปลี่ยนความรู้ในการประกอบอาชีพอีกด้วย ปัจจัยด้านลบพบว่า สมาชิกบางคนนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ สมาชิกบางคนไม่ค่อยเข้าร่วมในการจัดตั้งกองทุนเพราะว่า เขาไม่ได้กู้เงิน

5.2.3 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ผู้วิจัยได้ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง พบว่า ชาวบ้านมีส่วนช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง และทำให้กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองเข้มแข็งมากกว่าเดิม จากสมาชิกที่กู้เงิน 156 ราย มีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพของตนเอง

5.2.4 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ผู้วิจัยพบว่า เมื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองกู้เงินได้นำเงินไปลงทุนระยะหนึ่งแล้ว สามารถก่อให้เกิดรายได้ เกิดอาชีพเสริม และเมื่อถึงเวลาชำระคืน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองก็ได้นำเงินต้นและดอกเบี้ยมาชำระคืนครบในงวดแรกทุกคน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองบางคนสามารถนำเงินไปใช้หนี้สินนอกระบบอีกด้วยและสมาชิกมีการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปคือมีความขยันมีความภูมิใจ มีความสุขในการประกอบอาชีพ

5.2.5 ความคิดเห็นของชาวบ้านเกี่ยวกับผลต่างของกองทุน

กรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุนคือ เป็นกองทุนที่ทำให้ชาวบ้านมีอาชีพที่ดีโดยชาวบ้านไม่ต้องกู้เงินนอกระบบเพราะมีดอกเบี้ยที่แพงและทำให้สมาชิกทุกคนมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีความเอื้ออาทรต่อกันในสังคม สมาชิกทุกคนมีความสุขเป็นอยู่ที่ ดีขึ้น และที่ขาดไม่ได้คือสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนดีมาก

สมาชิกผู้กู้กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุนคือเป็น โครงการที่นำเงินมาช่วยเหลือชาวบ้านในการประกอบอาชีพ เป็นเงินทุนหมุนเวียน ทำให้สมาชิกรายได้เพิ่มในการประกอบอาชีพ

สมาชิกที่ไม่ได้กู้กองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุนคือก็ดีเพราะคนที่ไม่มีเงินในการประกอบอาชีพ สามารถไปกู้มาประกอบอาชีพได้ เป็นกองทุนที่มีดอกเบี้ยถูกมากสำหรับคนที่ไม่มีเงินลงทุน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการประเมินโครงการครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังนี้

5.3.1 การปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตองนั้น ผู้วิจัยคิดว่า

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ต้องติดตามการนำเงินกู้ไปใช้ว่าตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ คุณสมบัติของผู้กู้ ควรมีข้อตกลงก่อนผ่อนปรนบ้าง เช่น สมาชิกบางคนไม่มีคนค้ำประกันก็น่าจะพิจารณาจากความน่าเชื่อถือก็ได้ การจัดสรรผลประโยชน์นั้น ก็ควรจะจัดให้คณะกรรมการที่ทำบัญชีโดยตรง ด้วยเพราะว่า คนทำบัญชีจะมีบทบาทมากพอสมควร ในการบริหารกองทุนและควรเพิ่มดอกเบี้ย เพื่อจะได้นำมาบริหารกองทุนเพิ่มอีกด้วย และนำดอกเบี้ยมาให้คนจนกู้ยืม

5.3.2 การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง ผู้วิจัยคิดว่าคณะกรรมการควรกระจายการทำงานให้ครบทุกท่านอย่าให้คนใดคนหนึ่งรับผิดชอบคนเดียวเช่น การทำบัญชีและเรื่องการทำบัญชีกองทุน คณะกรรมการบางคนไม่เข้าใจ เราควรจัดอบรมเพิ่มเติม เพื่อจะได้เข้าใจทุกคนด้วย

5.3.3 การนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านลองตอง

ผู้วิจัยคิดว่า สมาชิกบางคนนำเงินไปลงทุนที่ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร และกลุ่มอาชีพบางคน ต้องการความรู้เพิ่มเติม เพื่อนำมาประกอบอาชีพ ควรมีการฝึกอบรม ฝึกทำจริง ไปดูงาน หรือเชิญวิทยากรมา แนะนำ เพื่อสมาชิกจะได้มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ

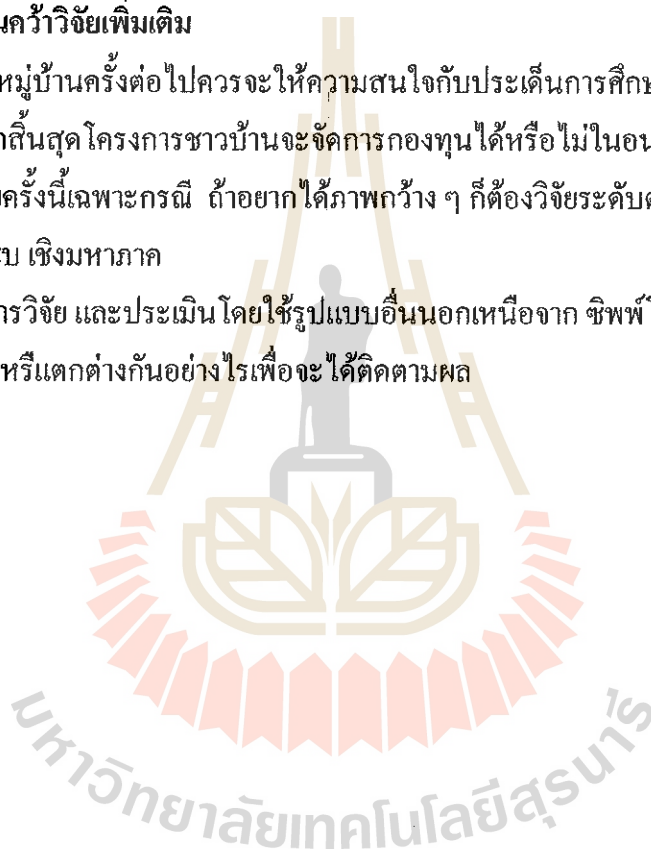
5.3.4 การค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม

ในการประเมินโครงการหมู่บ้านครั้งต่อไปควรจะทำให้ความสนใจกับประเด็นการศึกษาต่อไปนี้

1. หลังจากสิ้นสุดโครงการชาวบ้านจะจัดการกองทุนได้หรือไม่ในอนาคต
2. การวิจัยครั้งนี้เฉพาะกรณี ถ้าอยากได้ภาพกว้างๆ ก็ต้องวิจัยระดับตำบล อำเภอ ควร

มีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ เิงมหภาค

3. ควรมีการวิจัย และประเมินโดยใช้รูปแบบอื่นนอกเหนือจาก ซิปป์โมเดล ดูว่าผลการประเมินโครงการเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไรเพื่อจะได้ติดตามผล

บรรณานุกรม

- กลุ่มนักศึกษابัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ต.บ้านโพธิ์.2545. รายงานสรุปโครงการแลกเปลี่ยนความคิด
และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน. นครราชสีมา. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กลุ่มนักศึกษابัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ต.บ้านโพธิ์.2545. รายงานสรุปโครงการแลกเปลี่ยนความคิด
เห็นในการประกอบอาชีพ. นครราชสีมา. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- _____.2544. “คนจนหาผู้ค้าประกันไม่ได้”.หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. 8 พฤศจิกายน 2544, หน้า 8.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักงาน.2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับ
คณะกรรมการการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ
เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักงาน.2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อ
เตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์
คุรุสภา ลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักงาน.2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
มนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง
ชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.2544.ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง หมู่ 9. นครราชสีมา. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรี. 2545. ชุดการเรียนรู้
ด้วยตนเอง ชุดวิชาสารนิพนธ์. นนทบุรี : เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด
- สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรี. 2545. ชุดการเรียนรู้
ด้วยตนเอง ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. นครราชสีมา : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทศน์ทองการ
พิมพ์.
- _____. 2545. คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครง
การ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- นางลักษณ์ เดชะพิพงษ์. 2544. “จุดเด่น จุดด้อย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง”.วารสารการศึกษา
นอกโรงเรียน. 12 กันยายน 2544, หน้า 30-33.

-2544. “สอบบัณฑิตอาสาไม่ไปรงไธ”.หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. 8 พฤศจิกายน 2544, หน้า 8.
- ศัลยา ประชาชาติ. 2545 “กองทุนหมู่บ้านช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ 0.8%”.มติชนสุดสัปดาห์. 24-30 มิถุนายน 2545, หน้า 16.
- อุไรวรรณ กอบัวกลาง.2545. รายงานการศึกษาชุมชนเรื่อง “ศักยภาพของชุมชนกับอนาคตของกองทุนเงินล้าน”. นครราชสีมา. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

